

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.1 110. ÅRGANG 16.01.24 - 06.02.24

Gruvedrift på havbunnen 10 | Røverhistoriene fra studentkoiene 16

Håndball-VM i Trondheim 40

Skal den neste
rektoren veljast
eller utpeikast?

GRATIS

RADIO REVOLT

**DIN STUDENTRADIO
I TRONDHEIM.**

Lytt på DAB, som podcast
eller på radiorevolt.no

10
**GRUVEDRIFT PÅ
HAVBUNNEN:** Studenter,
forskere og miljøorganisasjoner
stiller seg kritisk til vedtaket om
mineralutvinning til havs.

30
**HVA SKJER MED REKTOR PÅ
NTNU?** Debatt om ny rektor vokser
frem. Skal man bestemme ny rektor ved
valg, eller skal man fortsette som før?

54
**ARTISTER DU BØR FØLGE
MED PÅ I 2024:** Hold øynene
åpne for disse stjerneskuddene.

16

**RØVERHISTORIER FRA
STUDENTKOEIENE:** Jomfruer i
iglo, trollmenn i Afrika og kuken på
Iglbu ble odelagt. Trondheims
koeie-tradisjon har gitt oss historier
det er verd å få med seg.

40

**HÅNDBALL-VM I
TRONDHEIM:** De norske
håndballjentene inntok bartebyen
med brask og bram, men hvordan
er det å være journalist under et
slikt arrangement?

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Mari Kaslegard
- Tlf: 416 62 680
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Sara Løvveit
- Tlf: 412 95 877
avisredaktor@studentmediene.no

Margret Meek
- Tlf: 991 29 994
nettredaktor@studentmediene.no

**ANSVARLIG REDAKTØR
STUDENTMEDIENE I
TRONDHEIM AS**
Herman Østby
- Tlf: 960 45 919
ansvarligredaktor@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Alle Nordli
- Tlf: 920 49 070
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Kristoffer Ramsøy Fredriksen
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Bård Flatjord Netland
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Christina Xenaki
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Christian Ryssdal
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Tuva Marline Ambjørseid
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Mats Fosdahl
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Pia Arnisen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Elaine Kielland
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Victoria Lillejord Stenshagen
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Katrine Sætereng (sjef), Karianne Folkvord
Furset, Ingrid Ytterland, Even Kaushik, Erlend
Gylver, Elfrida Setra, Cecilie Bjørnsdatter
Raustein, Bård Flatjord Netland, Benedikt
Erikstad Javorovic, Bendik Brodshaug, Astrid
Lie Sætaberget, Andrea Barland, Amanda
Hyften Bjerknes

GRAFIKERE
Elaine Kielland (1-12, 14, 16-21)
Ingrid Kvernevik Knudsen
(15, 22-24, 26-33)
Eva Langholm (25, 34-46)
Milly Garde (47-57)

KORREKTUR
Cecilie Bjørnsdatter Raustein (sjef)
Ingrid Ytterland

FORSIDE
Natalia Sokolowska

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-samfundet i Trondheim, som står uten redaksjonell ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

Tjersa får komme i Dusken min om han vil

DYPPDYKK **NERDY** UNDERHOLDNING **MAT**
SEX KULTUR **SATIRE**
SAMFUNDET INTERVJUER **DRAM** SKETCH
REPORTASJE **STUDENT**
HUMOR NYHETER
TÅRERTESTER **TRONDHEIM** **PORTRETT**

underdusken.no/video

LEIAR

Mari Kaslegard
REDAKTØR I UNDER DUSKEN

Grande, rydd opp!

Konstituert rektor Tor Grande vil sette fokus på ytringsfriheit i academia. Først må han koma seg ut av festtalemodus.

I den nye stillinga si som konstituert rektor listar Tor Grande opp tre punkt som blir viktige for NTNU-leiinga framover: institusjonens autonomi, akademisk friheit og akademisk ytringsfriheit. Samtidig seier han at han ikkje kjenner seg att i at press frå leiinga mot tilsette skal vera ein del av kulturen på NTNU, slik som fleire av dei tilsette vitnar om. Viss ein ikkje erkjenner at undergraving av forskingsfriheita har vore eit problem i institusjonen, korleis skal ein då jobbe for meir akademisk friheit?

Når til og med tidlegare rektor Anne Borg skriv i ei melding til direktør Knut Sunde i Norsk Industri at «akademisk ytringsfriheit og forståinga av den er ein del av utfordringa...» bør det vera eit ymt om at universitetet har ein jobb å gjera.

I det som kan omtalast som eit forsøk i å kansellere to forskarar ved NTNU blir det openbert at styringa av universitetet har blitt bedriftsprega. Som ein del av New

Public Management har universiteta fått eit aukande fokus på «sjølvfinansiering». Grande fortel til Khrono at han reagerer på at samarbeid mellom næringslivet og academia blir sett på som negativt og skittent. Og det er urealistisk å forvente at NTNU skal bryte alt samarbeid med NHO. Det som bør forventast er at avtala mellom universitetet og NHO reviderast slik at ho stadfestar forskarens akademiske friheit.

Borg-skandalen er eit eksempel på at koplingane mellom næringslivet, politikken og academia blir for tette. Universitetet sin jobb er ikkje å drive næringslivet framover, men å skape kunnskapsgrunnlaget for det. Då kan ikkje næringslivet forhandsbestille vitskapelege konklusjonar.

Grande ynskjer no å gripe kost og feiebrett fatt og rydde opp i det svekka omdømmet til NTNU. Då må me studentar tørre å kreve skikkeleg opprydding. For viss nokon skal reinvaske det akademiske omdømmet

til universitetet må ein starte i avtala mellom NTNU og NHO. Så studentar: ikkje tru at samtalen om akademisk ytringsfriheit har fått eit punktum ved Grandes konstituering. Og Grande: hald næringstoppene ute av medieframstillinga av kritisk forskning.

ILLUSTRASJON: Natalia Sokolowska

Hva bruker studentene ChatGPT til?

Kunstig intelligens er over alt, men studenter som bruker kunstig intelligens (KI) risikerer å bli anklaget for fusk.

TEKST: Oda Kjærland | FOTO: Pia Arnsten

Sosial medier drukner i KI-genererte bilder. Forfattere får bøkene sine stjålet for å bli brukt som mengdetrening materiale, KI-genererte bilder dukker stadig opp i reklame og flere advokater i USA har fått konsekvenser for å bruke ChatGPT til å skrive rettssaksdokumenter. Nye oppdateringer av generative kunstige intelligensprogram har blitt så store at det blir nyheter og KI får større og større plass i privatlivene våre. KI er nok ikke over alt, men det kan i alle fall virke sånn.

I det siste har eksamensperiodene blitt akkompagnert av artikler om studenter som blir felt for juks for å ha brukt kunstig intelligens. Høsten

2023 ble tre studenter ved NTNU tatt i å bruke ChatGPT på eksamen og utestengt i to semestre. Dommen kom som en etterfølger av etterforskning av mulig juks på eksamen vårsemesteret 2023. Denne artikkelen er den første av to saker om kunstig intelligens. Hva bruker studenter ChatGPT til?

Hva er ChatGPT?

Erlend Coates er førsteamanuensis ved instituttet for IKT og realfag ved NTNU Ålesund. Han forklarer at ChatGPT er et dataprogram laget for å etterligne menneskelige samtaler ved hjelp av generativ kunstig intelligens. Generativ

kunstig intelligens er i stand til å lage tekst, bilder eller andre medier, som for eksempel video og lyd fra mønstre i dataene programmet er trent på. ChatGPT er en «chatbot», og vil gi overbevisende svar som ofte er vanskelig å skille fra menneskegenerert tekst.

ChatGPT er trent på en stor språkmodell der datamaterialet er store mengder tekst hentet fra internett, og den kan gi svar på over 50 språk.

– Dette er mildt sagt revolusjonerende teknologi som har potensial til å totalt endre måten vi lever og jobber på, sier Coates.

Samtidig forklarer Coates at fordi ChatGPT er blitt trent på en så stor mengde tekst, har den et utrolig energibehov.

– Å trene opp språkmodeller som ChatGPT sies å kreve like mye energi som det årlige forbruket til tusen amerikanske gjennomsnittshusholdninger. Hver gang vi stiller ChatGPT et spørsmål bruker systemet ca 15 ganger så mye energi som et Google-søk. Det er derfor naturlig at spørsmål om bærekraft dukker opp.

Coates drar også frem at OpenAI har utnyttet seg av billig menneskelig arbeidskraft. En artikkel Time publiserte i januar 2023, belyste at kenyanske arbeidere ble betalt to amerikanske dollar i timen for å gjøre ChatGPT sine svar mindre voldelige, rasistiske og sexistiske.

Et godt læringsverktøy

Svein-Ove Tunstad har en bachelorgrad i engelsk, en mastergrad i religionsvitenskap, og går nå et årsstudium innenfor praktisk-pedagogisk-utdanning. Tunstad ser på ChatGPT som et fint fremtidig læringsverktøy og et godt hjelpemiddel for å lære seg språk mer effektivt, men dette krever mer definerte lovlige rammer og bruksetikk

– Jeg har selv brukt ChatGPT til å hjelpe meg med oppgaver som jeg har sett meg helt blankt på. Hvis jeg sliter med å finne ut av hvordan jeg skal sette opp en oppgave, kan jeg bruke ChatGPT til å gi meg idéer om hvordan oppgaveoppsettet mitt kan se ut, sier han.

Videre tror Tunstad at ChatGPT kan bidra til å øke effektiviteten innenfor visse industrier gjennom å automatisere oppgaver som er repetitive, eller ved at programmet kan hjelpe til med skrijving.

– Jeg har også brukt ChatGPT til kreativ skrijving ettersom jeg liker å skrive, ofte hvis jeg sliter i startfasen. Det å da kunne spørre ChatGPT om forslag til hva jeg skal bruke de neste timene på å skrive om, er ganske kult. Det hjelper meg ofte til å skrive utenfor min egen komfortsone.

Fordommer om juks

Sofie Johnsen tar en bachelorgrad i historie ved Universitetet i Oslo. Hun tror, likt som Tunstad, at ChatGPT kan være et bra verktøy i fremtiden, men at vi må lære oss å bruke det riktig.

– Jeg føler kanskje at mange har fordommer mot ChatGPT, og at de ser på det som et jukseprogram. Jeg har tenkt det samme selv, men nå ser jeg på det som et hjelpemiddel framfor en løsning, sier hun.

Johnsen forteller også at hun for det meste benytter seg av ChatGPT for å få svar på mer trivielle saker:

– Jeg bruker det egentlig til å få svar på alle mine dumme spørsmål, som hvor mye en oz er i ml eller hvem som var president i 1965.

CV og middagsideer

Ayoub Bouzakraft studerer eiendoms-megling, jus og økonomi på BI. Han ser for seg en fremtid for ChatGPT i helsevesenet og i utdanningssektoren.

– Jeg tror KI kan bidra med å sette mer presise diagnoser og fange opp ting tidligere enn det mennesker klarer. Dette betyr ikke at man skal overlate diagnostiseringen til KI, men at man kan bruke KI til å fange opp tilfeller og «flagge» personer man ellers ikke hadde undersøkt, sier han.

Bouzakraft bruker ChatGPT til både studier og til privatliv:

– Jeg har brukt det fra å få svar på enkle spørsmål om ymse temaer og til å få hjelp med å skrive en jobbsøknad. Jeg bruker også ChatGPT til å få middagsforslag. Jeg forteller den hva jeg har i kjøleskapet og ber om å få alternativer til middag basert på det jeg har tilgjengelig.

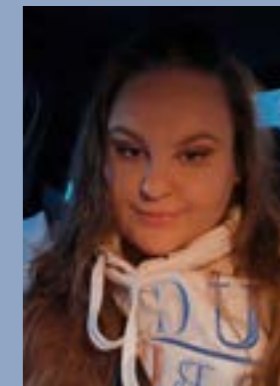
Ønsker om en mer kritisk tilnærming

Gjennomgående blir det vektlagt at det er viktig med en kritisk tilnærming når en bruker ChatGPT. Chatboten er laget for å gi svar på en overbevisende måte. Svarene virker logisk sammenhengende, men den kan fortsatt ta feil eller finne opp svar. Trikset er å være kildekritisk.

– I en akademisk kontekst kan eksempler være falske linker til forskningsartikler med titler som er rent oppspinn, matematiske kalkulasjoner som ikke henger på greip, generelle faktafeil eller fiktive historiske personer, forteller Coates.

Hovedfokuset ligger på de som bruker ChatGPT til å jukse, men Coates trekker frem at det finnes mange andre, mer kreative måter å bruke chatboten på for studenter.

– I stedet for at faglærere bruker mye tid på å finne ut av hvordan vi kan avsløre studenter for juks, er det viktigere at man retter mer fokus på å tilpasse våre lærings- og vurderingsformer slik at studentene får færre insentiver til å jukse. I tillegg må studentene bli opp trent til kritisk refleksjon ved bruk av KI, avslutter han. **UD**

Sofie Johnsen anser ChatGPT som et godt hjelpemiddel. Foto: Privat.

Svein-Ove Tunstad ser en positiv fremtid for ChatGPT som et læreverktoy. Foto: Privat.

Ayoub Bouzakraft har tro på at ChatGPT kan hjelpe med mye fra helsesektoren til privatlivet. Foto: Mubarak Warsame.

Erling Coates er førsteamanuensis ved instituttet for IKT og realfag ved NTNU Ålesund. Foto: Kai T. Dragland.

EKSAMENSHJELP: Chat-GTP kan komme med forslag til oppgaveutforming og problemstilling.

Gruvedrift på havbunnen: - Pisser på alle miljøfaglige råd

TEKST: Sofie Bergset Janols | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Tirsdag åpnet Stortinget for gruvedrift på Norges dyphavsbunn. Dette på tross av advarsler fra forskere og miljøorganisasjoner.

NTB skrev tirsdag at Ap, Sp, Høyre og Frp stemte for vedtaket og mener gruvedriften vil legge til rette for lønnsom, bærekraftig og forsvarlig mineralvirksomhet til havs.

SV, Rødt, Venstre, MDG og KrF stemte mot, med innstillingen at Norge mangler kunnskap om miljøet i 99 prosent av havområdene som er aktuelle for gruvedrift. Med dette blir Norge det første land i verden som åpner for dypvannsgruvedrift.

DÅRLIG IDÉ: Norunn Krokeide mener prosessen ikke har tatt hensyn til kunnskap og natur, og at det er en bedre strategi å utvikle løsninger på land. Foto: Privat

Ute på dyp vann

– Jeg er sjokkert, skuffet, frustrert, og synes oppriktig at det er en veldig dårlig idé, sier Norunn Krokeide om vedtaket.

Hun skriver master i energi og miljø og sitter som fylkestingsrepresentant i Trøndelag og vara til bystyret i Trondheim for Miljøpartiet de grønne.

– Prosessen har ikke vært i nærheten av god nok. Det er veldig skuffende at regjeringen åpner for leting og så utvinning, uten at man har vurdert om noen områder skal beskyttes engang.

Dette mener Krokeide burde ha vært et minimum:

– Miljødirektoratet har også kommet med veldig tydelig tilbakemelding på at det mangler masse kunnskap og naturhensyn her.

– Noe av det sykeste jeg har sett

Førsteårsstudent Markus Refsdal studerer industriell økonomi og teknologiledelse. Han er med i Indøk Impact, en frivillig organisasjon som jobber for at medlemmer skal bli endringsagenter for bærekraftig utvikling. Tidligere har han også sittet i sentralstyret til Natur og Ungdom.

Refsdal forteller at dette er noe av det sykeste han har sett gå gjennom regjeringen og Stortinget.

– De pisser på alle miljøfaglige råd og forskningsmiljøer som er samstemte om at dette har gått altfor fort, mener han.

Videre mener Refsdal at kunnskapsgrunnlaget er altfor tynt.

– Staten plikter å ha kunnskapsgrunnlaget på plass før de gjør noe sånt. Og her mangler jo det.

IKKE IMPONERT: Markus Refsdal er ikke imponert over at regjeringen og Stortinget går imot miljøfaglige råd og åpner for gruvedrift på havbunnen. Foto: Rasmus Madsen Berg

I tillegg hevder han at det potensielt kan bli det største naturinngrepet i norgeshistorien.

– De har altså på et blunk åpnet opp et område som er 85 prosent av størrelsen til det norske landarealet, eller på størrelse med hele Italia.

– Ikke problematisk

– Norge og verden har et økende behov for mineraler og metaller. Vi ønsker derfor å se hvordan vi kan sikre vår egen og Europas forsyningssikkerhet, forteller Marianne Sivertsen Næss.

SKAPER MULIGHETER: Marianne Sivertsen Næss synes ikke det er problematisk at Stortinget åpner for utvinning på et svakt kunnskapsgrunnlag.
Foto: Stortinget

Lederen av energi- og miljøkomitéen og stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet synes ikke det er problematisk at vedtaket gikk gjennom Stortinget med det hun erkjenner er et svakt kunnskapsgrunnlag.

– Ved å åpne for utvinning skaper vi muligheter til å lete og innhente kunnskap fra letingen. Det stilles også strenge krav til hvordan letingen skal foregå, der miljødata skal samles inn og dataen skal deles med staten.

Næss understreker at vedtaket ikke betyr at vi går i gang med gruvedrift på havbunnen nå. Først skal det undersøkes hvorvidt det er mulig å utvinne havbunnsmineraler på en bærekraftig, forsvarlig og lønnsom måte. Deretter må søknad om gruvedrift behandles i Stortinget.

– Vi skal ikke ødelegge økosystemene på havbunnen, det må være en absolutt forutsetning. Kan man ikke gjøre det på en bærekraftig og forsvarlig måte, er jeg ganske sikker på at det fremtidige Stortinget som behandler søknaden vil si nei.

Hun legger også til at det ikke er påvist at letingen i seg selv har store negative konsekvenser for miljøet.

Ukjent farvann

Også forskere ved NTNU har advart mot å åpne for dypvannsgruvedrift for tidlig, senest i et debattinnlegg publisert i Dagens næringsliv mandag.

En av dem som skrev innlegget, er marinbiolog og professor Geir Johnsen ved Institutt for biologi på NTNU.

– Vi vet ikke hvilke typer mineraler som finnes og har tilsvarende lite kunnskap om organismene, altså livet som finnes der.

Selv vil han ikke ta til orde for et absolutt forbud, men mener det fortsatt trengs flere tiår for å innhente nok kunnskapsbasert informasjon. Økosystemene og spesielt skjøre områder må kartlegges, slik at disse ikke ødelegges.

– Har vi lite kunnskapsbasert informasjon, bør vi være forsiktige. Vi burde ikke gjøre ting som kan ha langt større konsekvenser enn vi er klar over.

Johnsen er blant annet bekymret for hvordan avfall fra dypvannsutvinning kan påvirke planteplanktons fotosyntese. 50 prosent av oksygenet vi puster, kommer fra disse.

BEKYMRET BIOLOG: Marinbiolog Geir Johnsen understreker at vi vet veldig lite om økosystemene på havbunnen og bør være forsiktige med å utføre inngrep som kan ha store, varige konsekvenser.
Foto: NTNU

– Vokser ikke ut igjen

På spørsmål om han tror inngrep uten varige konsekvenser er mulig, er marinbiologen klar i sin sak:

– Jeg gjør ikke det. Her ødelegger du området. Det vokser ikke ut igjen.

Han påpeker videre at dyphavsgruvedrift vil føye seg inn i rekken av menneskeskapte forstyrrelser som allerede legger press på disse økosystemene. Dette er for eksempel utvinning av olje og gass, fiskerier og akvakultur, og vindfarmer.

Johnsen advarer mot å tenke at havet er så stort at små inngrep her og der forsvinner i helheten.

– Det er jo det samme som skjer på fastlandet, som NRK viste, hvor ekstremt mye natur forsvinner.

Vil ha mer datafangst

Professor Steinar Ellefmo ved institutt for geovitenskap og petroleum på NTNU har også signert kronikken i DN.

Han etterlyser flere målinger og analyser for å lære mer om forholdene på havbunnen før en eventuell mineralutvinning, men tar et noe mer optimistisk standpunkt:

– Jeg er vel ikke nødvendigvis kritisk til gruvedrift på havbunnen. Det jeg er kritisk til, er at vi eventuelt åpner før vi vet noe mer.

Ifølge Ellefmo vil ikke resirkulering alene mette samfunnets etterspørsel og behovet for mineraler.

Han mener derfor det er viktig å fortsette å vurdere om dypvannsutvinning kan bli gjort på en ansvarlig måte for en bærekraftig utvikling.

– Mange sier jo klart og tydelig allerede nå at det ikke er noen måte å gjøre dette på uten å ødelegge økosystemene på havbunnen. Hva tenker du om det?

– Det er de samme menneskene som sier at vi vet veldig lite om økosystemene. Da tenker jeg det er overraskende at man kan si at man ikke kan gjøre noe for å hindre at skaden blir betydelig, sier Ellefmo.

– Utrolig dårlig strategi

Krokeide erkjenner behovet for mer mineraler, selv om hun vil utfordre til å begrense behovet så langt vi kan. Hun synes det er viktig å finne løsninger som ikke tar for store sjanser med naturen:

– Jeg tenker at det å skynde oss med å åpne for leting på havbunnen, fremfor å utvikle gjenvinning og gruvedrift på land, er en utrolig dårlig strategi. Vi har ikke alle løsningene, men vi kan likevel ikke gå for den verste løsningen.

Refsdal mener man er tjent med å lete etter andre løsninger for mineralutvinning, eller i det minste ta en pause for å kartlegge økosystemer og mulige konsekvenser:

– Vi må i hvert fall utelukke å ødelegge dyphavet, når vi ikke vet hva vi potensielt ødelegger. Det er helt hodeløst. **UD**

FOR TIDLIG: Steinar Ellefmo mener det er viktig å vurdere om dypvannsutvinning kan bli gjort på en ansvarlig måte, fordi det samfunnet trenger mineraler.
Foto: NTNU

Kommentar:

NETTBRETT OG STYLUS

eller blanke ark og fargestifter

Det er kanskje et tegn på voksenhet å bebreide den yngre generasjonen for laster en selv er skyld i.

Det skal ikke hvile på dagens norske barn at de allerede har gitt opp å lese denne kommentaren. Det er popularisering av nettbrett i skolen og neglisjering av bibliotek som skal ansvarliggjøres for denne utviklingen.

Leseferdighetene i norsk skole er dramatisk fallende. Enhver test, måling eller praksisstudent kan fortelle deg dette. Det er en skremmende affære å oppleve at ungdomsskoleelever sliter med å lese selv et par sider.

Noe ligger i viljen, men det er først og fremst grunnet mangel på øving. Det leses knapt i skolen eller hjemmet lenger. En nettside mange i skolen nå anvender, heter Skolen min. Den er i utgangspunktet en kjemperessurs, men den gjør også de vordende leserne en bjørnetjeneste når den tilbyr å lese opp teksten for dem. En briljant løsning for dyslektikeren, men unødvendig for den nevrotypiske.

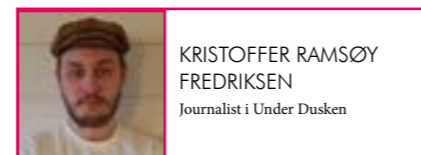
Konsekvensene er store, og spesielt i engelsk ser vi at elever sliter. Der vi før var raskt over på engelske filmer, bøker og sosiale medier, er alt nå tilgjengelig på norsk og utfordrer aldri elevene til selv læring.

Skolen skal være vanskelig, ting kommer til å være kjedelig, og det virker som vi har glemt at alt er trått i starten. Beethoven kunne ikke spille piano første gang han satte seg ned foran ett, men jammen om han ikke ble dreven etter hvert.

Norge har en pågående diskusjon om mobilfri skole, og det er bra. Vi ser allerede fordelene i barnas hverdag ved skoler hvor mobilen er bannlyst. Avdigitaliseringen må også utvides til å gjelde læringsmetodene i klasserommet. Smarttavlen kan med nød og neppe få bestå, men sitt med lærebok, blyant og en utslitt spisser fra fjorårets julekalender; det er slik en lærer best.

Ved å skrive ned informasjon, kombinert med egen lesing, unngår vi at vi lærer barn at de bare trenger å trykke på en knapp for å gå videre til neste oppgave. De velger å hoppe av ved første tegn på motstand, i stedet for å bryte gjennom og vokse på utfordringen.

Nettbrettet har ført med seg en «spillifisering» av skolen, hvor den indre motivasjonen skapes med belønninger og rask stimuli. Dette burde være unødvendig, da ingenting er så bra som ros fra en lærer de respekterer. Problemet med disse spillene er at de er for lettvinne. Vi ender opp med elever som ikke er vant til å sette seg inn i noe på et dypere nivå enn å bygge klosser i *Minecraft: Education Edition*

KRISTOFFER RAMSØY
FREDRIKSEN
Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Linn Zhu Yu Grotnes

Kommentar:

FØKK OFF!

Ved første øyekast tenker du kanskje at overskrifta er *clickbait* og lite relevant til resten av teksten. Det er riktig, men jeg ville mye heller kalt det *klikkagn*.

NIKOLAS SEIME
Journalist i Under Dusken

At språket endrer seg, er ikke noe nytt. Slik har det jo alltid vært, og det er nærmest en naturlig del av språket. Likevel har jeg et oppgjør å ta med norsk språkbehandling og ikke minst med meg sjøl. Språkbruken. Vi tror kanskje at vi har et reflektert forhold til språkvalga vi gjør, og at språkføringa vår består av ei rekke bevisste avgjørelser. Jeg påstår det motsatte.

For noen uker sia blei jeg og en venn enige om en konkurranse: å erstatte de moderne engelske importorda vi bruker og istedenfor ta norske avløyerord i bruk. Lett, tenkte jeg. Jeg snakker jo allerede norsk og har vel ikke så mye engelsk i språket, jeg? Der tok jeg feil.

Jeg utveksla ikke meldinger, men chatta. Jeg var enig, og jeg svarte word. Og det var ikke en e-post jeg sendte, men en mail. Orda var ikke bare enkelte unntak, men godt integrerte i ordforrådet mitt. Er det språkhykleri vi har med å gjøre?

Før jeg trekker dette noe lenger, vil jeg understreke at jeg ikke nødvendigvis kjemper kampen mot nyord og språkutvikling. Verden går framover, og et forsøk på å stoppe alle språklige endringer, ville vært forgjeves. Og det er jo tøft med nyord og språklige endringer. Ja, ordet «tøff» er jo for eksempel et importord som har blitt godt integrert i det norske språket, og få tenker nok på dette som et problem. Det er en del av det norske språket, plutselig.

Poenget er verken de enkeltstående orda eller språkutviklinga; det er det bevisste og reflekterte språkmennesket. Gjør vi ikke bevisste valg i språket vårt, vil vi likevel underbevisst gjøre dem. Man risikerer at engelsken tar overhånd, uten at man engang merker det. Ett etter ett ord; plutselig er halve setninga di engelsk.

Om du ikke ser et problem med dette, er det greit. Det er ditt valg, di språkføring. Likevel er det viktig å vite at det finnes alternativ til det anglifiserte

språket vi har i dag, og du har makta til å bruke disse. Prøv det. Har du sett fire episoder på rad av *Makta*, så ikke kall det binge-watching; kall det seriefråtsing. Dropp brainstorming, og la oss gjøre ei idémyldring. Det er viktig å ha litt guts her – nei, faktisk, det viktig å ha litt pågangsmot. Du har alternativ, og de er ofte fine ord å bruke. Ønsker du å fornorske språket ditt, stiller altså det norske språket opp på dugnaden din.

Jeg er verken Ivar Aasen, Språkrådet eller norsklærer, men ønsker å ha et bevisst forhold til språk og språkføring. Dette tror jeg ikke at jeg er aleine om, og derfor kaster jeg til slutt ut ei utfordring til deg som leser:

Gi bruken din av moderne importord et avbrekk, og ta ei uke eller to der du bruker avløyerord framfor importord.

Tar du utfordringa? Eller backer du ut?

Kommentar:

Kjære NTNU. Kjære driftsavdelingen til NTNU. Kjære Gløshaugen.

Jeg har trasket rundt i disse gangene i det som for en 24-åring kan kjennes ut som en halv evighet, men det er få ganger den internaliserte mannsjåvinismen som fortsatt klamrer seg til Gløshaugens vegger har vært like åpenbar som den siste uken. Kanskje har jeg vært naiv. Kanskje har jeg vært heldig. Antakeligvis en god blanding.

Tidligere denne uken befant jeg meg på Stripa, et område ingen gløsing har klart å unngå, uansett hvor lenge de har studert. Langs Stripa finnes åtte av Gløshaugen største auditorium, som vil si at tusenvis av studenter trasker ut og inn av disse på daglig basis. Skal vi tro NTNU sin egen artikkel fra august om en økende andel kvinner i teknologifag, er rundt en tredjedel av disse studentene kvinner. Derfor finner jeg det spesielt urovekkende og ikke minst forkastelig at det på et av Gløshaugens mest brukte dametoiletter ikke finnes en avfallsbøtte inne på hver bås. I stedet er det klistret opp et laminert ark som fåfengt prøver å veilede damer i hvor de skal disponere brukte bind og tamponger:

IKKE KAST BIND I TOALETTET. BRUK BØTTA UTEFOR.

Se for deg å være en førsteklasing i august. Du har akkurat flyttet til en ny by etter videregående, du har 15 minutter til å kjenne deg for å bytte bind, og så får du slengt i fleisen: «hei, vi vet dere jenter blør og sånn, men eh, det har vi ikke tilrettelagt for, så du får nesten bare ta med deg skammen i hånden

i litt ekstra dopapir og hive det i den bøtten i hjørnet der. Åja, du synes det er kleint at andre kan se den blodige bylten du har i hånden din? Pyttsann, du får manne deg litt opp». Gudene vet hvor mye NTNU har investert i profilering av sine ingeniørstudier i *kampen for likestilling og mangfold*, byttet navn på sine studieprogrammer i hytt og vær for å få tradisjonelt mannlige studier til å høre mindre «mannlige» ut, og insentivering av kvinnelige nettverk på de mannsterke studiene for å styrke samhold og tilhørighet.

Jeg finner det høyst ironisk at NTNU er så villige til å profilere seg selv og fremtidige bedrifter slik, når de ikke håndterer noe så praktisk som en liten hvit plastbøtte for at man diskret kan håndtere noe så naturlig som mensens. Dette handler egentlig ikke om en bøtte utenfor en spesifikk do. Det handler om signalene det sender våre kvinnelige studenter. Hvorfor i alle dager skal de høre på den flotte, kvinnelige bedriftsrepresentanten om hvor herlig det er å jobbe innenfor teknologi, når den største fabrikken av norske ingeniører ikke gidder å slenge inn en plastbøtte på et av Gløshaugens mest brukte toaletter?

FANNY OLIVIA
JOHANNESSEN BERSTAD
Student ved NTNU

ILLUSTRASJON: Tallak Lie

Rett opp ryggen, Barth Eide!

Europa står med blikket i bakken og sier vagt ifra om at det er litt ugreit, det Israel holder på med nå. Men hvor blir det av handlingene?

ASTRI ELGETHUN
Leder av Studentersamfundet i
Trondhjem

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Utenriksminister Espen Barth Eide forklarte i Debatten 11. januar at det ville ha minimalt å si om Norge boikottet Israel. Han forklarte oss at Norge ikke har noen tradisjon for å boikotte om ikke resten av Europa gjør det samme. Vi tør altså ikke stå opp mot urett, om ikke resten av klassen gjør det først. Vi har turt å heve stemmen litt, men å gå til handling blir altså for mye for utenriksministeren.

Dette ender ikke godt. Det har allerede gått galt. Men for guds skyld, la oss gjøre alt vi makter for å unngå at det blir verre. At vi flagger med det palestinske flagget, har kanskje ikke så mye å si.

At vi deler innlegg om saken til våre norske venner, har kanskje ikke så mye å si. Om vi presser på for at Israel ikke skal få delta i Eurovision i år, har

det kanskje ikke så mye å si. Om du og jeg ikke handler varer fra okkuperte områder, har det kanskje ikke så mye å si. Og om Norge boikotter Israel, har det kanskje ikke så mye å si.

Men om det har noe å si. Bare et lite snev av påvirkning. Er det ikke da verdt det, Barth Eide?

I skrivende stund dreper Israel helt vanlige barn, kvinner og menn. Hver eneste dag. De jevner noen av de mest tettbefolkede områdene i verden med jorden. Nær 23 000 mennesker er drept siden 7. oktober. Enda flere er skadet, savnet, lever i hungersnød og elendighet. Et helt folk er fordrevet fra sine hjem, og de som overlever dette, vil alle bære på et stort traume i generasjoner fremover.

Jeg blir flau, sint og lei meg over tanken på at Norge kun dilter etter resten av Europa. Reaksjonene kommer kun i form av litt puslete retorikk. Handlingen lar vente på seg, selv om vi er enige om bruddene på folkeretten, ser grusomhetene og har latt det pågå i flere tiår. Norge må stå opp for folkeretten og ta rollen som den som tør å handle. Israel er som Norge en ganske liten nasjon, og de er som oss helt avhengig av handel. Selv om handelen med Norge nok ikke er den mest betydningsfulle, må jo målet med å gå foran være at flere skal følge etter. Noen må tørre å gå foran, og nå bør det være oss.

Vi må slutte å stå med bøyd hode bak resten av Europa, men heller stå rakrygget og stødig mot urett. Norge må boikotte Israel.

Røverhistorier fra studentkoiene

Jomfruer i iglo, trollmenn i Afrika og da kuken på Iglbu ble ødelagt: «Fattig er den trondheimstudent som ikke har vært på koiene.»

TEKST: Halvor Elverum

Foto: NTNUI Koiene/Kjell Bløteskjær

Trondheim, en gang på 60-tallet: Det ble optimistisk hengt opp en dugnadsliste med plass til 140 navn utenfor kantina. Som de snedige personene de ansvarlige for reisingen av koiene på Ilfjellet var, sikret de seg straks underskriftene til en del prominente personer i Hovedstyret til NTNUI og blant Klubbavisas redaktører. På to til tre dager var listen fulltegnet og en ny måtte henges opp. Til slutt hadde 204 navn meldt seg til dugnad. Til og med Adressa og Arbeideravisa varslet sitt nærvær, men var av de ytterst få som ikke møtte opp da det kom til stykket.

Da lørdagen kom, var været strålende. Etter en times tid med buss og en halv time til fots var studentene fremme. Det skulle bæres tømmer – her gjaldt det å finne en passelig kar å gå i spann med. Den rå gampen Vaaje klarte med megen møyne å finne noen som var harde nok; han ville nemlig gå fortest. Det var mange svære bærer å se, til og med enkelte av pikene kom drassende med tjæreappruller av langt fra pysete dimensjoner. Mest imponerende var likevel koiensjefen selv, der han kom bærende med en svær ovn på ryggen.

Etter å ha tømt matlageret sitt lyktes det Rønne, godt assistert av Hyttestyret, i et stort anlagt rekordforsøk å presse seg under timen med en sabla rusk av en stakk. Det var slett ikke spøk å komme i veien for dem der de brøytet seg frem gjennom ungsbogen. For var det noen i veien, benyttet de stokken som rambukk og føyset stakkaren unna. I løpet av helgen hadde hver mann og dame gått 36 kilometer, hvorav halvparten med tung bør.

Etter endt bæring ble det tent et svært bål og, en tok hull på det første av 50-liters-ølfatene. Snart var det stor stemning med allsang og eting. Dessuten oppdaget man at rødvinstoddy er minst like god utendørs som inne. Tilbake i Trondheim, da bussene var vel fremme på høyskolen, foreslo noen ivrige sjeler å flytte Hovedbygningen. Heldigvis fikk noen stoppet dem med argumentet «Den er i grunnen ganske pen der den står, og dessuten altfor ukoselig til koiene.»

Drømmen om det enkle liv

Siden Den digre dugnaden (DDD) på Iglbu i 1964, da 200 studenter bar koiene stakk for stakk innover fjellet, har det kommet mange flere koiere til koiennettverket. Tidsregningen på Iglbu startet denne helgen. Fortsatt brukes antall uker etter DDD ved dateringer i koiaboken.

I den første koiaboken på Iglbu kan det leses:

«Fattig er den Trondheimstudent som ikke har vært på koiene. Intet annet sted har studentene som i Trondheim mulighet til å virkeliggjøre sin lengsel etter natur, ensomhet og villmark.»

Og dagens koi-entusiaster stemmer i:

– Det er som å gå inn i en annen verden.

Det sier Ingunn Vári som er med i koiestyret i NTNUI. Hun har jobbet med å samle gamle historier fra koiemiljøet i en jubileumsbok. For Vári er en tur på koiene som å reise tilbake i tid.

– Man opplever de samme omgivelsene som studenter for generasjoner siden. I koiabøkene kan man lese historier de har skrevet. Da skjønner man at studentene den gangen ikke var så ulike oss.

Ifølge Vári står dugnad, slik som den på Iglbu, sentralt i miljøet.

– Det vi gjør av dugnad i dag, vil folk sette pris på om 40 år, slik vi i dag setter pris på den dugnaden som er gjort for oss. Det gjør at koiene fortsatt lever i beste velgående i dag. Man får ikke noe mer tilbake for dugnadene enn opplevelsene og samholdet, men det er også noe utrolig vakkert med nettopp det, sier Vári.

DEN DIGRE DUGNADEN: Dugnadsånden var sterk da koiene på Iglbu skulle ferdigstilles. Foto: NTNUI Koiene

EN REISE I TID: For Ingunn Vári er en tur til koiene som å reise tilbake i tid. Foto: Privat

Jomfruer og russiske spioner

Den første av det som i dag har blitt til 23 koier og kåter ble reist allerede i 1947.

Da mente man at Studenterhytta hadde blitt for moderne og tilgjengelig. Koiene ble bygget som et alternativ som igjen skulle ta studentene tilbake til det enkle liv.

Da koiene etter hvert ble for behagelige, bygget man kåter: enkle konstruksjoner av treverk og jordmasser. I fjor hadde koi- og kåtenettverket til sammen 12 000 besøk fra studenter i Trondheim.

Nettopp det enkle liv var også idealet da to studenter i 1957 foreslo opprettelsen av Igloograppa. Ifølge studentene, kun omtalt i årbøkene som «villmenn», var ikke koiene og kåtene lenger barske nok for alle. Gruppen hadde fem kroner og sekstio øre i oppstartskapital og skulle fremme den «karske barkshet» ved å bygge og bo i igloer.

Opptakskravene til Igloograppa var harde: En måtte bygge og tilbringe en natt i en iglo eller ha vært russisk spion i minst et år. Under årsmøtet samme år ble fire aspiranter tatt opp, deriblant en jomfrumøy. Aspirantene undergikk harde prøvelser og oppnådde etterhvert en viss ferdighet i iglobygging.

Ifølge Vári var nok Igloograppa først og fremst et morsomt påfunn. Hun forteller at den ble lagt ned noen år senere.

– Men det ble faktisk bygget noen eksemplarer. Hvis noen føler at det er dette som mangler i livet, er de invitert til å prøve. Kanskje Igloograppa gjenoppstår, spør Vári med glimt i øyet.

DEN «KARSKE BARSKHET»: For «villmennene» hadde koiene og kåtene blitt for moderne. Nå skulle livet bli enda enklere. Foto: NTNUI Koiene/Nils Holte

DET ENKLE LIV: Koiene ble bygget for å ta studentene tilbake til det enkle liv. Foto: NTNUI Koiene/Kjell Bløteskjær

KUK-KRAKKEN

Da kuken på Iglbu ble ødelagt

I de første årene etter Den digre dugnaden ble koiene på Iglbu utstyrt med en noe spesiell krakk. Den besto i all enkelhet av en trekubbe med en sirlig utskåret grein som var «god å holde i» når kubben skulle flyttes.

I koiieboka fra våren 1966 kan det leses med stor dramatikk:

«NB! Overstor sjikane! Måtte all verdens forbannelse og alle guders hellige vrede slå ned på de lavtstående, underutviklede demoner med et intelligensnivå langt under en middels pungrotte. Disse avskyelige folk har på en avskyvekkende måte forbrutt seg på det groveste mot Iglbu og dens helligdom: KUKEN PÅ KUBBEN ER MISHANDLET – HODET ER AVSKÅRET.»

Den påfølgende helgen kommer ytterligere detaljer om saken frem:

«Jeg sier det rett ut og nevner den med navns nevning: Ja, kuken er ødelagt. Noen har bokstavelig talt tatt glansen av ham! Om det er noen som har misforstått sin religion med hensyn til omskjæring, vet jeg ikke, men fakta er som følger: To fra Koiestyret var de siste på koiene før jul. Den 17. januar meldes det at visse ting var for lite. Spørsmålet er da: «Har det skjedd noe i mellomtida?»

Om kukens vandaler ble funnet eller ikke, vites ikke i dag, men to måneder etter hendelsen kunne det leses at en ny modell var på plass:

«Etter et jævla eksamensmas og festliv i Trondheim, var det eventyrlig å komme opp til Iglbu igjen. Etter ringe evne har vi nå forsøkt å bøte på det verste: Kuken ble dessverre ikke som den hadde vært (modellen var for dårlig). Ja, det må nok en mannlemteljar fra Lesja til!»

Hele 18 år senere, under en dugnad på koiene, får saken sitt punktum. «Kuken har vært sporløst forsvunnet inntil den dukket opp igjen i 1984, da man grov ned nye fundamenter under Iglbu. I dag er kuken håndtak på dasslokket! Når enden er god...»

GIFTEMÅL OG BRYLLUPSREISER: For nygifte koi-par var dette den perfekte destinasjonen for bryllupsreisen. Foto: NTNUI Koiene/Alf Birkeland og Kjetil Johnsen

Kvinnfolk

Kuken på Iglbu var kanskje et symbol på erotikken som kunne oppstå på koietur. I løpet av koiennettverkets historie har nemlig mange studenter funnet kjærligheten i fjellheimen. I Klubbavisa i 1971 drøfter en ivrig koiengjenger sammenhengene mellom kvinner og koiere:

«For knapt to år siden var temaet Koi/Kvinnfolk – eventuelt Kåte/Kvinnfolk – gjenstand for en dialog mellom daværende koiensjef og badstuoppmann. Saken er nemlig den: For vel ett år siden begynte en gjeng NTHIere byggingen av en ny koi i Budal. Foruten de vel 30 mannlige NTHIere som var med, deltok også tre av klubbens mest aktive damer. Disse tre så det som sin primære oppgave å sørge for mat, varme og hygge i teltet for blåfrosne, gjennombløte utarbeidere – noe de utførte på en slik måte at alle synes de fikk personlig stell. Men hva skjer så? Jo, noen må tydeligvis ha blitt stelt bedre med av de tre enn de øvrige. Utgangen på det hele har i alle fall blitt at hver av de tre unge damene i løpet av sommeren har blitt gift med hver sin av de 30. Jeg sier med gamle Hannibal: Makan!»

Og flere giftermål har det blitt. Enkelte la også bryllupsreisen til studentkoiene. Som et nygift par på bryllupsreise skrev i koi eboken på Iglbu: «Hva skal en til Mallorca, når en har et slikt terreng og en slik koi!»

På spørsmål om det er koiene som skal vise seg å være redningen for kjærestegarantien, svarer Vári:

– Det er i hvert fall det absolutt beste stedet å dra med deiten sin! Booker man en liten koi og tenner noen stearinlys, blir man ordentlig kjent – det blir ikke mer romantisk enn det. I Koiegruppa har vi hatt giftermål på Flåkoia og forlovelser på Holmssvassgamma. Det skjer mange steder, men i hvert fall på koiene, at kjærestegarantien slår til.

Foto: NTNUI Koiene/Bjørn Lytskjold

TRETOPPKOIA: Fra toppen av et mosambiansk baobab-tre er utsikt slående og solnedgangene vakre. Turen dit kan likevel by på utfordringer litt utenom det vanlige.

Slangesko og sprengningsfare

Koiennettet fikk på slutten av det forrige årtusen sin hittil mest radikale ekspansjon. I det vestlige hjørnet av Mosambik ble det bygget en særdeles uvanlig koi. Koi en ble reist av Morten Snaprud som jobbet med å legge kraftledninger i området. Tretoppkoia blir beskrevet like vakkert som i et salgsprospekt:

«Plassert i kronen på et mosambiansk baobab-tre er utsikten flott utover savannen. Røde solnedganger fra én av tre balkonger, ølkjeller med stige og uglerede, klatremuligheter, slengtau, potens-stimulerende rotvekster, vekking av elefantbrøl eller bavianer bør vekke Livingstone-ånden i selv den mest fastgrodde student.»

Samtidig ble det slått fast at koi en i Afrika også bød på utfordringer utenom det vanlige:

«På veien til koia kan du møte trollmannen, curandeiroen, som har medisin for et lykkelig liv og vaksine mot maskingeværkuler. Du må bruke høye sko mot slanger, på grunn av minefare bør ikke gjengrodde sideveier brukes, og unngå vepsesvermene – de angriper i flokk!»

– Vi vet dessverre ikke om koi en i Afrika eksisterer ennå og har ikke økonomi til å dra ned å sjekke. Vi tar gjerne imot tips! Beskrivelsen for å finne frem er bedre enn for mange av koiene våre i dag, sier Vári.

Kjærlighet til koielivet

For Vári er historiene som kan leses i gamle koi ebøker en forbindelse til fortiden. Hun mener en koietur kan være mer enn bare en naturopplevelse.

– På dag nummer to føler man at koi en har blitt et hjem. Man blir sugd inn i koi-atmosfæren veldig fort. Det er noe helt annet enn å dra på en DNT-hytte eller en vanlig telttur.

Vári mener det finnes en koi for ethvert behov og nivå av friluftserfaring.

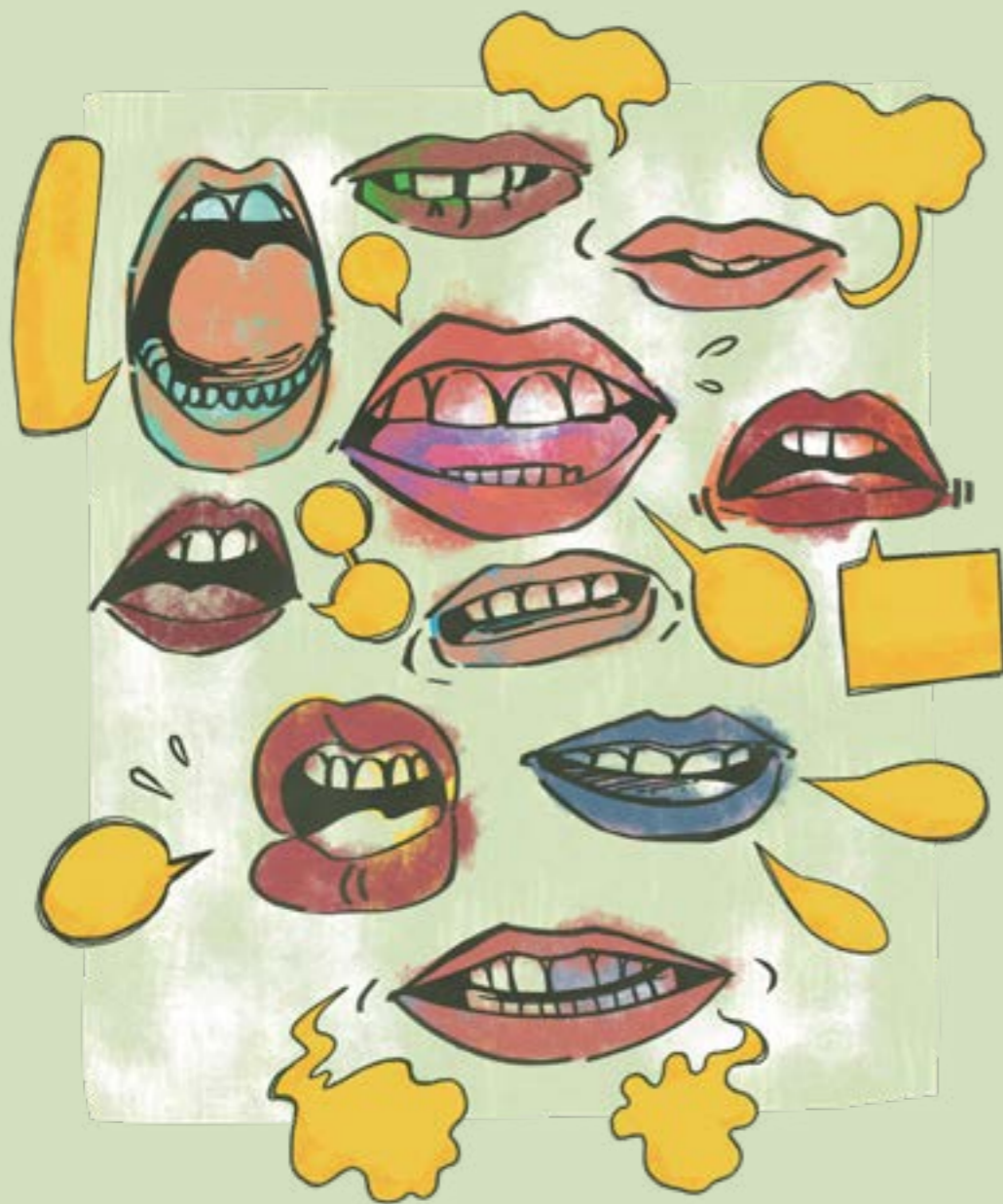
– Det å finne en koi er også en spenning i seg selv, nesten som en skattejakt. Der er dessuten en fin mulighet til å besøke nye steder. I koi ebøkene leser vi om studenter som har fått sitt livs opplevelse på koi en. Det gir oss motivasjon for å holde koiene i drift i mange år til. **UD**

* Historier er gjengitt fra koi- og jubileumsbøker, og gamle klubbaviser.

Åpenhetens paradoks

Til tross for et mer åpent samfunn, viser statistikken at studenter sliter mer enn noen gang. Hjelper det egentlig å snakke om det?

TEKST: Sara Løtveit | ILLUSTRASJON: Kirsti Jacobsen

En av tre studenter oppfyller kriteriene til en psykisk lidelse. Det sier resultatene til Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (Shot) som ble publisert i september 2023. Disse tallene fikk flere til å sperre opp øynene.

– Det er alarmerende at det er så høye tall. Studietiden vet vi kan være krevende for mange, men når så mange rapporterer slike plager, må vi se om det er noe mer enn en krevende livsfase som kan ligge bak, sier førsteamanuensis i mindfulness og positiv psykologi Gunvor Marie Dyrdal.

De skyhøye tallene kommer i en tid hvor man oppfordres til å snakke høyt om tabubelagte temaer og samfunnet av mange oppleves som mer åpent enn noen gang. Likevel trekker ikke Dyrdal frem samtalen om psykisk helse som hele løsningen for at studenter skal få det bedre. Kanskje er det heller en del av problemet.

På alvor

Ida og Trym Ulriksen er samboere. Begge studerer og har opplevd å ha en psykisk lidelse som har påvirket livene deres i svært stor grad. Hun har generalisert angst som har vært med henne hele livet, mens han nylig ble diagnostisert med bipolar lidelse.

– Jeg fikk påvist type én etter en innleggelse i fjor. Det er en rar diagnose som gjør at jeg kan ligge i sengen i to uker og ikke få til noen ting. På den andre siden kan jeg ha ganske ekstreme skippertak hvor jeg kan skrive en oppgave på 4000 ord på en halv dag i en manisk periode, forteller Trym Ulriksen.

Deres erfaring med å være studenter med psykiske lidelser har gjort at de begge har et brennende engasjement for temaet. Trym Ulriksen skriver i dag master om menn og psykisk helse. Ida Ulriksen er PR-ansvarlig for studentorganisasjonen og festivalen En psykt vanlig uke. De er begge opptatt av å kunne prate åpent med dem rundt seg om deres diagnoser som kan være vanskelige å forstå seg på.

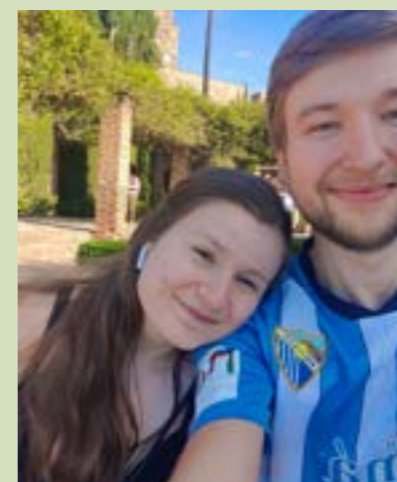

SYKELIGGJØRING: Gunvor Marie Dyrdal mener at vi må bli bedre på å ha et mer nyansert språk når vi snakker om psykisk helse. Foto: Marte Bjørgum

– Vi har snakket mye om det og gått mange runder med hverandre og dem rundt oss. Det har vært viktig for at vi og de rundt oss skal forstå hva diagnosene innebærer, sier Ida Ulriksen.

Samtidig er de opptatt av å ikke bruke diagnosene som en unnskyldning eller snakke om det i situasjoner der det ikke er nødvendig.

– Jeg vet at de gangene jeg trenger å kunne få hjelp på grunn av bipolar-diagnosen, så er det viktig at de rundt tar det på alvor, sier Trym Ulriksen.

SAMMEN OM DET: Ida og Trym Joakim Ulriksen har gjennom en åpen dialog blitt komfortable med sine psykiske lidelser. Foto: Privat

Sykeliggjøring av språket

Å bruke psykiske lidelser for å beskrive hvordan man har det, har blitt en del av manges hverdagspråk. Dyrdal er i likhet med Ida og Trym Ulriksen opptatt av at språket vårt ikke skal misbruke diagnoser som ulike psykiske lidelser. Hun forteller om hvordan språket vi bruker i dag, kan være med på å sykeliggjøre hverandre og situasjoner vi står i.

– Har vi angst eller er vi nervøse og redde? Opplever man stress, er det normalt, men angst er i større grad sykkelig, en diagnose. Vi må spørre oss selv om vi sykeliggjør hverandre eller oss selv for noe som er ganske normalt i en skremmende situasjon.

Hun forteller hvordan ordene vi bruker, påvirker hvilke forventninger vi har til livet. Ved å bruke et sykeliggjort språk gjør vi hverdagslige ubehagelige følelser og tanker unormale. Dyrdal tror dette kan være noe av grunnen til de høye tallene man så på Shot-undersøkelsen.

– De siste 20–30 årene har vi hatt en vekstperiode i Norge. Før visste de at livet inneholdt slit, vonde følelser og store spørsmål. Nå har vi hatt det mer behagelig med samfunnsmessig oppgang og stor grad av valgfrihet. Kanskje nesten litt for behagelig? Har vi glemt at livet er strevsomt og fått en forventning til at livet ikke skulle innebære dette, spør hun.

Hun stiller spørsmålet om man i dag snakker nok om hvor krevende det er å være menneske, og om man forventet mer motgang før.

– Å tåle å være sårbare og modige er viktig, istedenfor å si at det er noe man ikke fikser siden man kjenner på ubehagelige emosjonelle reaksjoner. Vi må huske at de emosjonelle reaksjonene i seg selv ikke er farlige, og de er heller ikke noe som definerer oss for alltid.

LÆRT SEG SELV Å KJENNE: Åpenhet har gjort at Ida Ulriksen bedre forstår hva hun selv kjenner på. Foto: Privat

Bryte tabuer

En psykt vanlig uke jobber aktivt for dette. Studentorganisasjonen jobber for å informere, spre kunnskap og få folk til å snakke om det som er tabu og ubehagelig. I fjor var det spesielt ett arrangement som gjorde ekstra inntrykk på Ida Ulriksen.

– Vi hadde en guidet tur i Rustkammeret hvor temaet var krigstraumer. Vi markedsfører spesielt til studenter, men arrangementene er for alle. Her var det flere gamle krigsveteraner som kom og delte sine egne traumer fra krigen. Flere av dem fortalte at det var første gangen de hadde delt, forteller hun.

Dette møtet gjorde det enda tydeligere for henne hvor viktig det er å bryte tabuer og snakke høyt om dem. I tillegg kjente hun på en takknemlighet for å leve i et samfunn hvor man kan snakke åpent om psykiske plager.

– Det har vært ekstremt viktig for at jeg har fått forståelse for hva jeg selv kjenner på. Da jeg vokste opp, følte jeg meg ofte gal. Det er gjennom åpenhet at jeg har forstått hva det er jeg har kjent på, og at det ikke er sånn det skal være, sier hun.

Nyansere det

Denne åpenheten Ida Ulriksen forteller om, mener Dyrdal kan ha en bakside. Hun forteller at slik hjernen vår fungerer, vil man ofte oppleve mer av det vi fokuserer på. I dette tilfellet vil det derfor være naturlig at et økt fokus på psykiske plager gjør at flere opplever og dermed rapporterer om psykisk plager. Trym Ulriksen mener at de høye tallene fra Shot kan skyldes et lite konstruktivt fokus på temaet.

– Det er veldig viktig å skille mellom psykisk sykdom og psykisk uhelse. De siste årene har jeg lært mye om min egen helse og fått et bevisst forhold til den. Det handler ofte om å gjøre noe som er tungt eller ubehagelig for å få det bedre senere, sier han.

Samtidig er Ida og Trym Ulriksen opptatt av å ikke undergrave tallene. De mener studietiden er en krevende tid som kan ses på som en slags livskrise, med mange store spørsmål om hvem de er og hvor de skal. Dyrdal sier seg enig.

– At så mange rapporterer at de ikke har det bra, er et varsku uansett. Vi må se på hva som skal til for å få snudd det.

Hun trekker frem samfunnet, og at våre egne høye krav til oss selv kan bidra til de urealistiske forventningene til livet. Det kan oppleves som at det ikke er plass til de ubehagelige følelsene.

– Vi må se på hvordan vi kan skape et mer åpent samfunn, hvor alle har en plass og man ikke alltid trenger å hige etter å være så suksessfull, sier Dyrdal.

Hun legger til:

– Måten vi prater om psykisk helse kan påvirke om åpenheten blir et fristed eller et fengsel.

VIKTIG SKILLE: Trym Ulriksen trekker et viktig skille mellom psykisk sykdom og psykisk uhelse. Foto: Privat

Syk med folk man er glad i

For Ida og Trym Ulriksen har det blitt et fristed som gjør at de ikke lenger anser seg selv som en del av Shot sin statistikk. Ved å prate åpent om det de kjenner på med venner, er ikke diagnosene en like stor begrensning i hverdagen som før.

– I en periode hvor jeg var alvorlig deprimert, ble jeg invitert for å se fotball med venner. Det krevde utrolig mye av meg, men da jeg kom dit, var alle samlet. De sa at før vi gjowrde noe som helst, måtte vi adressere elefanten i rommet, forteller Trym Ulriksen.

Vennene brydde seg og ønsket å hjelpe. Han sier at det viste ham at de rundt aksepterte ham til tross for hans psykiske plager. Han legger til:

– Åpenhet handler om å kunne være seg selv og være syk med folk man er glad i. Det er dit vi må komme som samfunn. Da får det å snakke om det den effekten vi ønsker. **UD**

Matspalte:

Studentsikker smørbrødklassiker

TEKST og FOTO: Tuva Martine Ambjørseiet

Er du lei av timevis på kjøkkenet og fet julemat? Denne oppskriften er like fet, men i det minste rask.

Måltidet passer perfekt hvis du vil ha en enkel middag eller unne deg en ekstra god lunsj. Mengden ingredienser er veiledende, så her kan man sløyfe og legge til pålegg som man selv ønsker. Smørbrødet blir best med lyst brød eller loff, men hvis du ønsker en sunnere variant, fungerer grovt brød like godt. Denne oppskriften gir 1 porsjon og tar cirka 15 minutter.

Ingredienser:

- 100 gram kalkun. Kalkunpålegg kan også benyttes.
- 1 ss olje
- 2 skiver brød
- 1 ss majones
- 1 ss dijonsennep
- 1 stor tomat
- Et par skiver sylteagurk
- 2 blader crispisalat
- 1/4 rødløk

Fremgangsmåte:

1. Stek kalkunen i pannen i oljen. Hopp over dette steget hvis du bruker kalkunpålegg.
2. Rist brødskivene til de blir gylne. Hvis du ikke har brødrister, kan du bruke en stekepanne.
3. Smør brødskivene med majones og sennep.
4. Legg kalkun, tomat, salat, rødløk, sylteagurk og brød lagvis.
5. For å toppe måltidet kan smørbrødet serveres med potetgull.

Kunsten å vedfyre

Med vedomn i hus er ein rusta for kalde vintrar og dyr straum. I eit studentkollektiv på Nardo fyrer dei med gratis ved for å halde trivselen varm.

TEKST: Ayne Kifle Assefa Aalen | FOTO: Anne van den Hooven

– Eg trur sånn «24-hour fireplace» var på topplista på Netflix ei god stund i desember, så det er noko med det, seier arkitekturstudent Ingrid Gravdal.

Hosiktartil at ein eksamensperioden ofte kan sjå studentar i grupperom med opptak av vedomn på storskjerm i bakgrunnen.

Heller vedomn enn TV

Gravdal bur med tre andre studentar i eit romsleg kollektiv på Nardo og har vedomn i stova. I tillegg til ho består kollektivet av psykologistudent Sofie Muren, Judith Andrea Aanestad, som studerer medisinsk og biologisk kjemi, og Hannah Sagdahl, som studerer grunnskulelærer. Dei fortel at

vedomnen gjer noko med trivselen i studentheimen.

– Det er fint å ha ein vedomn i staden for tv i stova her nede. Det gjer noko med stemninga, seier Aanestad.

Når dei fyrer i omnen, er det som oftast av andre grunnar enn berre for å varme seg.

– Vi brukar mest elektriske omnar til oppvarming; vedomn er mestW kos, seier Gravdal.

I desember i fjor gjekk vedforbruket i kollektivet opp.

– Det var koseleg å fyre i eksamensperioden. No som vi ikkje er så mykje heime på dagtid, er det

ikkje like mykje vits i å fyre opp, seier Aanestad.

Veden har dei ikkje betalt for sjølv. Den har Gravdal skaffa gjennom studiet sitt.

– Eg går jo arkitekturstudiet og har fått rester av byggeprosjektet vårt med heim. Vi fylte opp ein bil med ved, men eg trur den brenn opp fortare enn vanleg, forklarar ho.

Eksperten får fyr

I ei triveleg stove på Lilleby bur doktorgradsstipendiat Sofie Eiksund Sødal på industriell økologi på NTNU. Doktorgraden hennar handlar om vedfyring, og ho viser korleis ein på

HUSVARME: I kollektivet til psykologistudent Sofie Muren, arkitekturstudent Ingrid Gravdal, Judith Andrea Aanestad, som studerer medisinsk og biologisk kjemi, og Hannah Sagdahl, som studerer grunnskulelærer, har dei vedomn i stova.

best mogleg vis skal fyre opp i ein vedomn:

Ho legg to vedkubbar inn i omnen og nokre kveikslar til opptenning.

– Trikset er å fyre opp ovanfrå og ned. Det er litt mot intuisjonen, men målet er å få eit lite varmt bål på toppen som er varmt nok i seg sjølv til å utvikle god flamme. Så spreier han seg og set fyr på både veden og gassane som veden slipp ut.

Vedeksperten tenner på ein liten kvit opptenningspose.

LOV MED JUKSEPOSE: Doktorgradsstipendiat Sofie Eiksund Sødal seier at det er lettare å få start på vedfyringa med opptenningsposar. Foto: Ayne Kifle Assefa Aalen

–Ja, eg brukar sånn juksepose. Det er mykje lettare å få fyr då, seier ho

Sødal forklarar at det skjer meir inni omnane enn det ein ser med det blotte auge.

– Vi fyrer veden i seg sjølv, men han frigjer òg masse gassar som då vert brende på nytt. Då får ein frigitt endå meir energi, seier ho.

Ho set omnsdøra på gløtt, og så er opptenninga ferdig.

– Ein kan ha døra på gløtt ei god stund, for det lønner seg med ekstra trekk i starten. Når flammen har spreitt seg godt, kan ein lukke att.

Ikkje naudsynt kostnadseffektivt

Fordi kollektivet på Nardo fyrer for trivselen, sparar dei heller ikkje så mykje pengar på det.

– Vedfyringa er nok ikkje kostnadseffektiv, men det hadde ho kanskje vore om vi balanserte meir mellom elektrisk omn og fyring, seier Aanestad.

Dessutan trur ikkje kollektivet at vedomnen er ein bra nok varmekjelde.

–Eg trur ikkje vedomnen varmar opp alle romma godt nok. Då må ein fyre kontinuerleg, seier Gravdal.

Doktorgradsstipendiat Sødal stadfestar at det som regel er billigast å bruke straum til oppvarming.

– Vedfyring kan vere kostnadseffektivt i kombinasjon med straum. Sidan 2010 har vedforbruket gått ned kvart år, men etter 2019 har forbruket byrja vakse.

Vedfyringa har auka fordi vi i det siste har hatt ein veldig ustabil straumpris,

OPP I RØYK: I kollektivet på Nardo fyrer dei med avkapp frå arkitekturstudentane sitt byggeprosjekt.

VEDTESTEN: For å sjekke om veden er bra nok, kan ein bruke Zalo til å blåse boblar gjennom vedkubba. Foto: Ayne Kifle Assefa Aalen

forklarar ho vidare. Ho trekk fram at vedomnen kan vere nyttig fordi det er fleire i landet som opplever straumbrot.

– Det er fint å ha ei sekundær oppvarmingskjelde tilgjengeleg i eit langstrakt land som Noreg, og det er bra å kunne avlaste straumnettet.

Kollektivet på Nardo diskuterer uvêret som var på sørlandet etter nyttår, og at vedomnen kan vere nyttig i slike tilfelle.

– Vi har hovudlykt og vedomn, så vi hadde klart oss, seier Muren.

Zalo + ved = sant

Fyringseksperter Sødal forklarar at ein kan fyre med all slags ved, så lenge han er tørr.

– Forskjellig type ved har ulik tyngde, altså vekt per volum. Ein kjøper ofte sekker på førti liter, og der er bjørk tyngre enn furu og gran. Bjørk har høgare brennverdi enn furu og gran, altså meir energi per volum. Andre tresortar kan ha endå høgare brennverdi.

God ved har under 20 prosent fuktinnhald, og Sødal viser fram korleis ein enkelt kan teste kor tørr veden er utan fuktmålar.

– Eg dryp nokre dropar Zalo på enden av vedkubben. Så snur eg kubben og bles på enden utan Zalo. Lufta frå munnen bles gjennom dei gangane i vedkubba som det låg vatn i

før, så vi veit at veden er tørr når lufta går gjennom dei uttørka kanalane i vedkubben og lagar bobler i Zaloen på andre sida.

Problemet med fuktinnhald i veden er i hovudsak at mykje av energien i omnen blir brukt til å fordampe vatnet i staden for å varme rommet, og ein får mykje utslepp, forklarar ho.

– Ein får heller ikkje gjort omnen rein like godt.

Det vedfyrande kollektivet fyrer med tørr avkapp frå byggeprosjektet så langt det rekk. Dei tykkjer vedprisane er for høge til kosefyring.

– Eg veit ikkje om vi kjem til å fortsette å fyre når vi er tomme for det vi har. Kanskje vi får snike oss ned til campus neste år når dei nye arkitektstudentane har sine byggeprosjekt og hente meir, seier Gravdal.

Kan gi dårleg luftkvalitet

Eit vanleg argument mot vedfyring er at det fører til dårleg luftkvalitet. Sødal fortel at utsleppa frå vedomnane varierer etter kor gamle dei er.

– Viss du har ein omn frå før 1998, er det anna teknologi enn den som er i bruk i dag. Er du veldig dårleg på å fyre opp i en gammel vedomn, kan han ha ti gongar høgare utslepp enn om du fyrer opp i ein ny omn på riktig måte.

Ho forklarar at dette er fordi dei nyare omnane har to luftkjelder.

– Primærlufta er brukt til opptenning, og forvarma sekundærluft bidrar til å forbrenne gassane før dei kjem ut pipa. Dette gir lågare utslepp og høgare effektivitet enn i gamle omnar.

Vanlegvis tenkjer ein at vedfyring inngår i eit naturleg kretsløp. Sødal forklarar at ein i forskinga skil mellom utslepp som kjem frå biologisk materiala og utslepp frå fossilt materiale.

– Fossilt materiale har vore ute av kretsløpet og nedgrave i bakken. Når vi brenn det, blir det endå meir CO₂ i omløp. Når vi fyrer med ved, så er det fyring av tre som allereie har vore ein aktiv del av systemet og tatt opp CO₂, så då reknar ein med at CO₂-en som kjem av brenninga blir teke opp att av nye tre.

Ho legg til at skogen i Noreg har vakse med 42 prosent dei siste 20 åra. Ein reknar altså med at CO₂-en blir tatt opp att, og ein seier at det går i null, forklarar ho. Det er likevel andre utslepp frå vedfyringa som ikkje blir tatt opp.

– Eit døme er sot som kjem frå vedfyring. Det er ikkje gass, men partiklar som er svarte. Når sola treff partiklane, er dei med på å varme atmosfæren direkte, fordi dei absorberer varmen.

Ho forklarar vidare at sotet til dømes kan legge seg på snøen, og då vil meir

VARMEGARANTI: Doktorgradsstipendiat Sofie Eiksund Sødal forklarar at vedfyring kan vere viktig ved straumbrot og for å avlaste straumnettet. Foto: Ayne Kifle Assefa Aalen

stråling bli absorbert og snøen smeltar lettare.

– Vi tel altså ikkje CO₂-utlepp frå vedfyring, men heller dei andre gassane og utsleppa, seier ho.

Litt pyroman

Det er nettopp desse andre utsleppa prosjektet Sødal er med på, undersøker.

– Eg er med på prosjektet som heiter Sus Wood Stoves, og her jobbar vi med å gjere vedomnar meir effektive og reintbrennande. Prosjektet er eit

samarbeid mellom NTNU, Sintef energi og industripartnerar. Vi forskar på korleis vedfyring kan gi mindre utslepp og korleis ein kan integrere vedfyring i oppvarming av bustad på ein meir moderne måte.

Sjølv ser Sødal på effekten vedfyring har på klima og helse. Ho meiner det er viktig å forske på dette, fordi ein veit at vedfyring i større byar bidrar til luftforureining.

På eit personleg plan beskriv ho seg sjølv som over gjennomsnittet glad i vedfyring.

– Er du eit bål menneske? Litt pyroman?

– Ja. Det er mykje hyggelegare å sitte og sjå på ein vedomn enn å sitte og sjå på varmpumpa.

Ho fortel at flammer fell inn i same kategori som bølger og nordlys.

– Det er naturlege ting som er deilig å sjå på. Det er meditativt. Å sitte og sjå på bølger på stranda eller flammer i omnen er veldig behageleg. **UD**

Vedfyringstips frå Sofie Eiksund Sødal

- Fyr frå toppen
- Bruk tørr ved
- Sjekk brukstilvisninga til omnen din på nett. Der står det kor mykje ved du treng. Du får lettare fyr, meir varme ut av veden, og det blir mindre forureining.
- Zalo-triks (sjå bilete)
- Viss glaset i vedomnen er svart av sot, er det et teikn på at du kan gjere fyringsteknikken betre

Rektorskandalen er over – kva no?

I kjølvatnet av at Anne Borg gjekk av som rektor 15. desember, har ein ny debatt vakse fram. Somme meiner at det er på tide at studentmassen er direkte med på å peike ut ein ny rektor.

TEKST: Ayne Kifle Assefa Aalen, Mari Kaslegard FOTO: Mari Kaslegaard

Førjulsstria blei hard for NTNU-styret etter at tidlegare rektor Anne Borg refsa to NTNU-professorar som kritiserte ein rapport bestilt av næringslivet.

Tidlegare prorektor for forskning og formidling Tor Grande blei umiddelbart konstituert som midlertidig rektor, og han har sagt at han vil søke på den permanente rektorstillinga. Det vil òg dekan Monica Rolfsen ved Fakultet for økonomi.

– Minner om korrupsjon

På Gløshaugen campus har dei fleste studentane komme tilbake til studiekvardagen. Sjølv om dramaet rundt tidlegare rektor ved NTNU, Anne Borg, fekk sin ende før jul, dukkar saka stadig opp i samtalar blant studentane. Bioteknologistudent Filiz Emirli trur at den uheldige episoden kan ha ført til noko positivt.

– Den siste månaden har tema som yringsfridom i akademia blitt

godt diskutert. Eg håpar berre at den diskusjonen fortset, seier ho.

Då meldingane mellom Borg og direktør Knut Sunde i Norsk industri kom ut i media, spreidde ein anonym student ark med bilete av den dåverande rektoren rundt på campus, med eit sitat frå meldingsutvekslinga deira: «akademisk yringsfrihet og forståelsen av denne er en del av utfordringen».

– Eg synest at det er meldingane mellom næringstoppane og Borg som gjer saka verkeleg kritikkverdig, seier kjemistudent Victor Nesmoen.

Han meiner påverknadskrafta næringslivet har på avgjerder ved NTNU, kan minne om korrupsjon.

– Det er kanskje litt urealistisk å vere prinsipielt imot bestillingsrapportar. Likevel vil det alltid vere forventningar om eit resultat som gagnar næringslivet når det er pengar i forskinga, seier Nesmoen.

POLITISK KOMMENTAR: Ein ukjend aktivist distribuerte flygeblad med bilete av tidlegare rektor ved NTNU Anne Borg og eit sitat frå meldingsboksen til Knut Sunde i Norsk industri.

KRITIKKVERDIG: Kjemistudent Victor Nesmoen meiner det er problematisk at næringslivet har for stor påverknadskraft på forskinga.

STYRET VEIT BEST: Kjemistudentane Knut Inge Midtbø, Jacob Ravnstad og Sivert Ask er skeptiske til å la studentane velje ein ny rektor.

POSITIV TIL VAL: Biologistudent Omar Chelbi Rusten meiner at rektorval vil gi studentane ei stemme i spørsmålet om kva NTNU skal stå for.

Han og fleire medstudentar i deira omgangskrins er positive til val framfor tilsetting av rektor.

– Mange av oss som studerer biologi, kjemi og bioteknologi kjem til å drive med forskning, og vi er veldig opptekne av at ho skal vere så objektiv som mogleg. Å inkludere studentane i valet av ny rektor kan gje oss ei sterkare stemme i spørsmålet om kva NTNU skal stå for, meiner biologistudent Omar Chelbi Rusten.

Lite tiltru til medstudentar

I eit anna hjørne av Gløshaugen blir den tidlegare rektoren si handtering av mediedramaet kritisert.

– Det var ein veldig rotete prosess, seier kjemistudent Sivert Ask.

Han og medstudentane Jacob Ravnstad og Kurt-Inge Midtbø meiner det var det beste for NTNU at Borg gjekk av. No lurar dei på kva som skjer vidare med NTNU-leiinga.

– Som kjemistudentar ser me jo på Tor Grande som ein legende. Eg har trua på at han kan leie universitetet på ein god måte, seier Midtbø.

Likevel synest studentane at ansvaret for å peike ut NTNU-rektor bør overlatast til styret.

– Eg har fått med meg oppropet om rektorval, men eg trur ikkje det er realistisk å forvente at studentane klarar å velje den beste kandidaten, seier Ravnstad.

MEIR DEBATT: Bioteknologistudent Filiz Emirli håpar at Borg-saka fører til meir samtale rundt yringsfridom i akademia. Kjemistudent Oscar Andresen til venstre.

Ask er einig og påpeikar at valdeltakinga blant studentar er veldig låg.

– Dessutan kjem dei fleste berre til å stemme på den ein har nærast forhold til gjennom studieretninga.

Tar til orde for rektorval

NTNU-styret skal måndag 22. januar diskutere om den nye rektoren skal peikast ut ved val eller ved ein tilsettingsprosess.

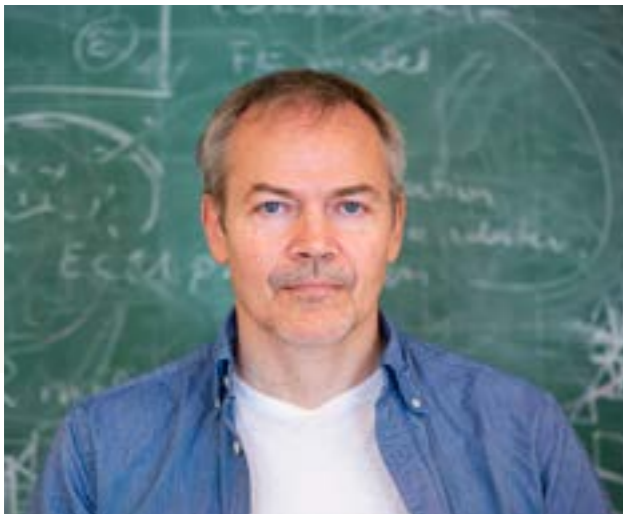
– Per i dag har eg ikkje sterke meiningar for eller mot nokon av alternativa, seier styremedlem Bjørn Helge Skallerud.

Han forklarar vidare at ny rektor vil komme tidleg neste haust, fordi Grande ikkje kan sitte konstituert i meir enn seks månadar.

Styremedlem Nicolai Winter-Hjelm seier at ein overgang til rektorval vil ha konsekvensar for strukturen i leiinga og drifta av universitetet. Likevel ønsker han debatten velkommen.

– For min del er det viktig å få inngående oversikt og klarheit før eg tar endeleg standpunkt i saka.

Styremedlem Aksel Tjora meiner at det er ein svakheit at tilsettingsprosessen er ei personalsak som er unntatt offentlegheita.

OPEN: NTNU-styremedlem Bjørn Helge Skallerud har førebels ingen sterke meiningar om rektordebatten. Foto: Kristoffer Furberg, Universitetsavisa

VIL HA REKTORVAL: Styremedlem Aksel Tjora ønsker at Anne Borg sin arvtakar skal veljast av studentar og tilsette ved NTNU. Foto: Torgeir Rørvik

NØYTRALE: Leiar i Studenttinget Didrik Nohre Løvik seier at dei ikkje har tatt stilling til spørsmålet om rektorval. Foto: Erik Johansen, Studenttinget

FOR TIDLEG: Styremedlem Nicolai Winter-Hjelm ynskjer seg meir oversikt før han kan ta standpunkt i debatten om korleis ein skal bestemme ny rektor. Foto: NTNU

– Søkarlista til stillinga, som i alle andre statlege stillingar, er offentleg i all hovudsak. Vurderinga av søkerane er ei personalsak som betyr at ho er lite gjennomiktig for studentar og tilsette ved NTNU, seier han.

Tjora tar til orde for rektorval og forklarar at det vil gi det store demokratiet internt i organisasjonen moglegheit til å velje rektor og rektor sitt team.

– Viss ein har ein vald rektor, vil det vere ei form for valkamp mellom dei kandidatane som melder seg. Vald rektor har ein i dag ved UiB og UiO.

Han forklarar vidare at valkampen ikkje berre vil handle om at nokon stiller til val som individ, men òg som eit team med folk kandidaten har alliert seg med.

Studentane kan bestemme

Tjora meiner at ein vald rektor vil kunne symbolisere ein uavhengig institusjon.

– Rektoren vil vere vald nedanfrå av organisasjonen, altså av studentar og tilsette, og kan i utgangspunktet vere friare frå departement eller universitetsstyret, seier han.

Han meiner òg at rektorval er den einaste moglegheita for at studentane kan ha noko å seie om kven som blir rektor.

Viss rektorval blir ein realitet, vil likevel ikkje studentane sine røyster telle like mykje som dei tilsette sine.

– Summen av studentrøystene tel 25 eller 30 prosent, og dei tilsette sine røyster vil telle 70 til 75 prosent. Det er styret som bestemmer den fordelinga, seier Tjora.

Tjora oppfordrar studentar til å komme på banen og ytre at dei har lyst til å vere med å bestemme kven rektor skal vere, for då bør styret og ikkje minst studentmedlemmane i styret lytte til dette.

– Når ein er mest oppteken av å halde tritt med studieprogrammet sitt, kjenner ein kanskje ikkje at det er så relevant kven som er rektor. Eg har forståing for det. Men kanskje kan eit rektorval sparke liv i eit halvdaudt studentdemokrati, seier han.

Leiar i Studenttinget, Didrik Nohre Løvik kjenner ikkje att det studentdemokratiet Tjora omtalar som halvdaudt. Han forklarar korleis studentar er med på å påverke kven som blir rektor.

– Ein student deltar i innstillingsutvalet, som legg fram innstilling til styret om kven som skal tilsettast som rektor. Dessuten har vi to studentar i NTNU-styret, som tilset rektor, seier han.

Løvik veit ikkje om vald rektor aukar oppsluttinga om studentdemokratiet.

– Vi har ikkje tatt stilling til spørsmålet om rektorval i Studenttinget.

Dømmekraft og lojalitet

Styremedlem Skallerud trekk fram at ulike løysingar på spørsmålet om ny rektor kan handle om lojalitet.

– Viss det å ha ein tilsett rektor er ein mekanisme som gjer at rektor har meir lojalitet oppover, har vi eit problem. Vi må ha ein leiar som har lojalitet til dei tilsette, seier han.

– Vil innføring av rektorval gjere noko med den problematikken vi har sett i det siste med NTNU og næringslivet?

– Når ein rektor er vald, vil lojaliteten til rektor og grunnlaget for at rektor framleis kan sitte, vere bestemt av dei som har delteke i valet, altså studentar og tilsette. Heile organisasjonen vil overvake relasjonar og kommunikasjon, og det kan moglegvis påverke den problematikken vi har sett utspele seg i det siste, svarar Tjora.

Skallerud trur at det er avhengig av kva for rektor som blir vald eller tilsett.

– Dårleg dømmekraft kan òg utøvast av ein vald rektor, svarar Skallerud. **UD**

Dette har skjedd:

- To rapportar om kjernekraft med motstridande konklusjonar blir lagt fram.
- Rystad Energy-rapporten avviser kjernekraft som eit alternativ for Noreg, medan NTNU-forskarane Hjelmeland og Nøland sin rapport peikar på det som ein moglegheit.
- Rystad-rapporten er bestilt av NHO, Norsk industri og Fornybar Norge (interesseorganisasjonen for fornybarnæringa).
- 27. november seier NTNU-forskarane Hjelmeland og Nøland i eit intervju i Dagens næringsliv (DN) at Rystad Energy har levert eit bestillingsverk. Dei meiner altså at rapporten i for stor grad er styrt av interessene til dei som bestilte den.
- 5. desember publiserer DN eit lesarinnlegg frå Anne Borg med overskrifta «Det grønne skiftet er tent med en sunn ytringskultur».
- Innlegget blir umiddelbart oppfatta som refs av dei to forskarane som lot seg intervjuje i DN. Ho kritiserer mellom anna ordbruken deira.
- I ettertid viser det seg at Borg samtidig heldt tett dialog med konstituert direktør Knut Sunde i Norsk industri, kor han kommenterer mediestrategien.
- Diverse styremedlemmar ved NTNU, professorar og politikarar kritiserer innblandinga til Borg, medan ho sjølv meiner innlegget skulle støtte opp under meir ytring og debatt.
- 7. desember publiserer Universitetsavisa sms-utvekslinga mellom Sunde, Borg og NHOs nest-kommanderande Anniken Hauglie.
- Meldingutvekslinga vekkar reaksjonar. Fleire meiner rektoren bør gå av.
- 8. desember legg Borg seg flat. Saka eskalerer og det blir kalla inn til ekstraordinært styremøte 15. desember.
- 15. desember går Borg av, og Tor Grande blir konstituert rektor.
- Debatt om ny rektor veks fram. Skal ein bestemme ny rektor ved val, eller skal ein fortsette som før?

DE BESTE STEDENE Å DRA PÅ KVISS I TRONDHEIM

TEKST: Jenny Hanssen | ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Juleferien er over, og tiden for forelesning, pasta og pesto er i gang for fullt. Trenger du og dine venner et avbrekk fra den tøffe studenthverdagen? Her er fem steder du kan dra på kviss i Trondheim.

LADETARLEN

Med sitt lune lokale og hyggelige betjening er denne perlen av en gastropub varmt å anbefale. Kvissen arrangeres hver onsdag klokken 20, og er delt opp i tre deler: ti spørsmål om allmennkunnskap, ti spørsmål om mat og drikke, og det hele avsluttes med en musikkviss der du kan tjene opp en hel del poeng dersom du er god på årstall. Spørsmålene er varierte og ikke for vanskelige. Kvissmasteren sjarmerte i senk, og selv om det til tider var vanskelig å skjønne hva han faktisk spurte om, hjalp det at tyrkerne i baren var i godt humør og festlige. Det er den hyggelige betjeningen, det lune lokalet og den gode stemningen i lokalet som veier opp for de noe stive prisene. For ja, hundre kroner for en pils er dyrt, men om du er god i kviss, har du muligheten til å vinne gastropubens helt egne tindvedstekte dessertpizza. Og ja, jeg kan bekrefte at den var god!

DØGNVILL BURGER

I 2023 ble det arrangert kviss på Døgnvill hver tirsdag klokken 21, bestående av en allmenn-del og en musikkviss. Dette var ingen «nybegynnerkviss», men atmosfæren var god og kvissmasteren er underholdende og morsom. Dessverre har Døgnvill meldt oppbud, og det blir derfor ikke arrangert kviss der i år. Hvor kvisspilsen og kvisskyllingvingene har

tatt veien, er uvisst for dusken, men det vi vet, er at den underholdende kvissmasteren nå holder kviss på Work-Work på samme dag til samme tid.

SING SING

Det bør ikke komme som en overraskelse at kvissen på Sing Sing er en musikkviss. Annenhver onsdag klokken 19 varter karaokestedet opp med en spennende multimedialkviss om både ny og gammel musikk. Om du og dine venner har god koll på det som skjer og har skjedd i musikkverden, og dere ønsker å vinne en time gratis karaoke, er dette definitivt stedet å dra. I et fargerikt lokale med amerikansk preg finner du hyggelige bartendere og kvissmaster, samt pils til 89 kroner med studentrabatt. Blant dine motstandere finner du alt fra rutinerte kvissere til franske utvekslingsstudenter som tipper at låten alltid er «Baby» av Justin Bieber.

BROR

Dersom du ønsker å konkurrere med eliten, er Bror stedet du må gå. Her får du bryne deg på snevre spørsmål om Monsens reiser i Canada, lamaer og Disney før 2000-tallet. Her får du altså en skikkelig utfordring, møte kvissveteraner og pils til 75 kroner. Hver onsdag klokken 19 kan du delta og samle opp poeng over et helt semester,

og det laget som taper gjeldende uke, får velge én av de seks kategoriene til neste uke. Vi valgte temaet russelåter, og tanken på at det neste uke kom til å sitte flere lag med kvissveteraner som skulle tippe hvem som har laget «Haien kommer» eller hvilket år «Domen» kom ut, gjorde deltakelsen i seg selv verdt det.

SAMFUNDET

Hver tirsdag arrangeres det kviss på Edgar, og nå som året og semesteret er i gang for fullt, ville jeg anbefalt å samle dine smarteste venner for å delta fast ut semesteret. Dere kan nemlig samle opp en hel del poeng og vinne en stor premie på slutten av semesteret. Eller så kan du ta med noen gode venner når kalenderne deres endelig samkjøres og dere kan møtes for å nyte milkshake, kake eller pils og ta inn varmen fra den gode atmosfæren på Edgar. Er dere heldige, vinner dere kanskje en Lycheburger. Spørsmålene er noe vanskelige, og nivået på noen av lagene er skyhøyt, så om du har mulighet til å «toppe» laget, ville jeg gjort det. Kvissen starter klokken 19, men her blir det fort fullt, så vær tidlig ute for å sikre dere plass!

Men fortvil ikke dersom dere skulle være så uheldige å ikke få plass på tirsdayskvissen; det arrangeres også musikkviss i det samme lokalet til samme klokkeslett på fredager.

Ein kavalkade for kvartlivskrisa

Velkomen til dei glade (les: harde) tjuetåra. Her er sju film- og serietips som på ulike måtar kan gje trøyst og støtte.

TEKST: Guro Underdal Hermansen | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Du er i din beste alder og på topp både fysisk og sosialt. Livet står for di dør. Du har hatt eit hav av moglegheiter, og jamaldrande ser ut til å ha landa med kontroll. Sjølv revurderer du studievalet for tredje gong og lurar på om du kan koke egg i vasskokaren. Du har heile verda for dine føter. Viss du føkkar det til, burde du ha visst betre. Velkomen til kvartlivskrisa.

Hobbiten/Lord of The Rings/ Harry Potter

[Plottblottar]

Av og til er det einaste som hjelper, ei skikkeleg verkelegheitsflukt til eit univers ein kjenner betre enn sitt eige kollektiv. Ein film der helten kjempar dramatisk for å redde verda og får det til. Det at du kjenner karakterane, historia, replikkane – og kanskje til og med litt ekstra trivia – gjer at eit gjensyn med desse filmene er litt som å kome heim og få servert livretten sin. I tillegg gir underdogens seier eit slags håp om at ein faktisk vil greie å kome seg gjennom det ein slit med.

Fleabag

Har du følt deg som eit ubrukeleg menneske? Har du oppført deg irrasjonelt, vore mindre hyggeleg mot nokon du eigentleg er glad i eller gjort noko skikkeleg, skikkeleg dumt? Ein kan ikkje alltid vere på sitt beste, og nokre gonger skrantar folkeskikken som følgje av eige indre kaos. Då kan det vere lettande å vite at du alltid har ei overkvinne, som får di store utblåsing til å likne ein bris i forhold. Du kan umogleg vere verre enn hovudpersonen i *Fleabag*. Denne kritikarrote miniserien med to sesongar kan du sluke på ein dag. Mykje gjer vondt, men det er stort sett ikkje på din kostnad, og alltid med ein god dose humor og glimt i auget. Det er umogleg å ikkje setje pris på denne, og du vil garantert føle deg betre etter å ha fullført han.

Frances Ha

Relasjonar kan vere vanskeleg. Særleg ved store livsendringar der alle vennene dine meistrar livet, kjem i seriøse forhold, etablerer seg og skaffar seg draumejobben, medan du sjølv står fast i same sporet. I kunstnarisk svart-kvitt-format synleggjer Francis Ha, spelt av Greta Gerwig (regissøren av *Barbie*), at kvardagslivet ikkje er så glamorøst og framoverlent som alle alltid skal få det til å verke. Når ein ikkje veit kva ein burde gjere eller ikkje veit korleis ein skal få gjort det ein vil, er det støttande å sjå at også andre slit. Filmen viser korleis sjølv den mest optimistiske og glade kan ha vanskar med å realisere draumane sine, og at dette er vanskeleg å snakke om, sjølv til sine næraste vener.

4 Into the wild

Du sit kanskje med ei kjensle av å berre gjere det mest fornuftige. Av å alltid ta dei rasjonelle vala og aldri det du eigentleg drøymmer om. Kor fantastisk hadde det ikkje vore å berre stikke av frå alle forventningar, prestasjonspress og vanskelege relasjonar, og heller leve som ein landstrykar på konstant eventyr? Dei første timane kan verke inspirerende, men det er kanskje ikkje like fantastisk som ein tenkjer. Det sistnemnde kan vere fint å bli minna på.

The Office / Parks and Recreation

Slit du med å sjå viktigheita av den jobben du gjer, og tenkjer du at det du brukar åtte timar på kvar dag eigentleg ikkje har noko meaning? Då kan desse to seriane hjelpe deg å setje det heile i perspektiv. Arbeidet treng ikkje nødvendigvis vere ditt livsverk, så lenge du sit i eit kontorlandskap med artige, snodige og samansette menneske. Seriane minner deg på å gjere det beste ut av kvardagen, og at kollegiet kan ha meir å seie enn sjølve arbeidet. Kva er viktigast for deg? OBS! Ha is i magen under første sesong; dette er seriar som treng åtte episodar med oppvarming.

6 Verdens verste menneske

Det er vel ikkje til å unngå når ein snakkar om kvartlivskrise å nemne denne norske Cannes-favoritten. Filmen er relaterbar frå første sekund og viser godt korleis livet ikkje er straumlinjeforma, slik ein har illusjon om som liten. Det er lov å tvile på eigne val, ombestemme seg og fylgje impulsive tankar. Dessutan er det ganske tilfredsstillande med alle dei fine Oslo-motiva, og at alt endar relativt godt.

7 Unge lovende

Du hadde kanskje gløymt denne serien. *Unge lovende* fylgjer fire unge og lovande kvinner som går hardt ut i livet, med store ambisjonar, og blir skuffa. Livet blir ikkje slik dei hadde tenkt seg, og det er ikkje alltid like lett å handtere. Det gjer ekstra vondt å kjenne seg att i nokon som snakkar norsk. Serien er full av både humor og alvor, og viser fram det kvardagslege på ein lite sjølvhøgtideleg måte. Dumt at NRK har fjerna dei første sesongane frå nettsidene sine.

Idealistisk og rastløs

I sin biografi av Elon Musk gir Walter Isaacson oss et unikt innblikk i det stormfulle livet til den rikeste mannen i verden.

TEKST: Oskar Fredrik Eliassen | ILLUSTRASJON: Tallak Lie

I to år har Walter Isaacson fotfulgt Elon Musk for å komme til bunns i mysteriet om hva som gjør ham spesiell. Svaret kan oppsummeres med fanatisk besettelse av å skulle kolonisere Mars, en avhengighet av drama og ekstrem rastløshet i boken som naturlig nok heter *Elon Musk*.

Historien om Elon Musk er en suksesshistorie, men den er ikke uten sine prøvelser. Fra en trøblete oppvekst i Sør-Afrika til å være på nippet til konkurs med både Space X og Tesla samtidig er det heller nettopp motgang som er fellesnevneren i Musks historie. Isaacson fanger dramatikken og kaoset i denne motgangen på mesterlig vis.

«I'm just trying to get people to Mars» sier Musk gang på gang. Ut ifra denne setningen henter Musk motivasjon. Det er et opplevd hastverk med å kolonisere solsystemet, for å øke menneskehetens overlevelsesdyktighet, som driver ham. Leseren blir dratt inn og sitter selv med den samme følelsen av hastverk.

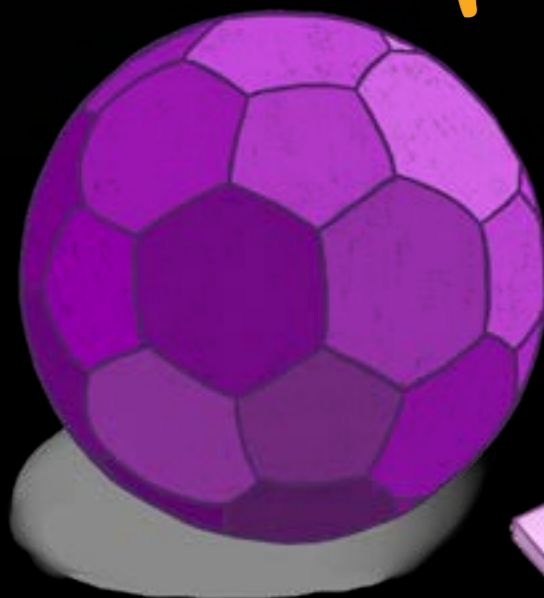
Til tross for et nobelt mål er ikke fremgangsmåten alltid like skånsom. Alt skal gjøres på hans måte, og gjerne til uoppnåelige tidsfrister. Isaacson skildrer i detalj hvordan Musk offentlig skjeller ut eller sparker ansatte på flekken om de ikke når disse

målene. Musks toleranse for risiko er også så høy at både anbefalinger og lovverk trosses for å få ting ferdig. Til sikkerhetspersonalets store fortvilelse er Musks ord lov i denne verdenen.

Isaacsons biografi er en fascinerende og svært detaljert gjengivelse av livet til Elon Musk. Det hender at den drukner i teknisk sjargong og navn på tech-moguler og investorer, men den evner, med ett unntak, stort sett å finne en balanse mellom detaljnivå og fremgang. Unntaket er når boken kommer til Musks oppkjøp av Twitter. Det oppleves som at Isaacson ikke har hendelsene på lang nok avstand til å trekke ut det essensielle, og fremleggelsen preges av unødvendige detaljer og en manglende rød tråd.

Dette er boken for dem av dere som stiller spørsmålene «Hvem er Elon Musk, og hvorfor lykkes han?» Med å svare på dette gjør Isaacsons biografi en fremragende jobb. Likevel er det å tilbringe over 600 sider med Elon Musk sannsynligvis i meste laget for de fleste.

STORSLÅTT HÅNDBALL I SPEKTRUM

Hvordan er det egentlig å være journalist under et internasjonalt mesterskap? Det er ingen bedre måte å finne ut av det enn å hoppe uti det.

TEKST og FOTO: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Det var 15 kuldegrader i Trondheim og eksamenstid, men juletider betydde noe helt annet bare 800 meter fra Kalvskinnet. Her møttes nemlig verdens håndballelite til dyst, og en litt overmodig sportsjournalist fra Under Dusken var blant dem. Idet du leser dette, er mesterskapet over, selv om Norge ikke vant.

I oppkjøringen til mesterskapet hadde det vært sporadisk e-post-utveksling med pressekontakten til IHF, men disse hadde en eim av rutine som jeg ikke var vant til ennå, så idet Trondheim spektrum kom til syne, sank usikkerheten inn.

Etter litt vilkårlig spørring av frivillige, som kun hadde et par timer mer erfaring enn undertegnede, fant jeg frem til akkrediteringssenteret – det frivillige akkrediteringssenteret. Det var ikke meg bekjent at disse hadde blitt splittet i to, og det var bare faktumet at navnet mitt ikke stod på deres liste som gjorde at jeg ikke jeg havnet bak kiosken.

Etter noe forvirring og latter ble jeg vist ned en kald trapp inn i en garderobe som for anledningen var omgjort til kontor, ikke en lokasjon som akkurat skriker verdensmesterskap. Her ble pressekort, instruksjoner og wifipassordet utdelt.

Kanskje var forventningene lagt for høyt, men hittil var opplevelsen langt under pari. Oppturen var derimot snar på medierommet, hvor det ventet gratis lunsj til alle medieakkreditererte.

Et gilde verdig en student

«Dette var oppgradering fra catering i Stavanger», overhørte jeg den ene fotografen fra NTB si til sin kollega.

«Er ikke bikkjekaldt her heller», fikk hun til svar. Så et liv i sus og dus er det tydeligvis ikke alltid å være media.

Lunsjen bestod av lokale oster, couscous, laks, pastasalat og nystekt brød med smør fra Røros. Mer enn nok til å livnære en student sliten fra eksamensjobbing. Dette måtte bare gaffes ned, for snart skulle Slovenia spille mot Sør-Korea.

Igjen var det vanskelig å være debutant. Etter å ha nesten valset ut på banen og blitt satt ned blant fotografene fikk jeg tak i en som kunne peke ut noen bord høyt oppe på tribunen til meg. Tre minutter etter kampstart fant jeg plass på eget bord med strøm og et lite arbeidslys. Snart kom det jammen meg et tilbud om en kaffekopp, og nå snakker vi.

Kampen endte med slovensk seier, til tross for en heroisk innsats av sørkoreanerne, ledsaget av Eun Hee Ryu.

GRATIS GODTERI: Gildet delt mellom meg og Journalisten fra L'équipe

Jeg ble i forkant fortalt at det bare var å spørre de utenlandske utøverne på vei gjennom mikssone, så idet de første i støtteapparatet til Sør-Korea kom tilbake fra garderobe, spurte jeg en av trenerne om det ville være mulig å få snakke med Ryu.

«Ryu has bad leg, massage», svarte treneren og gestikulerte knaing. Jeg lo litt og sa at jeg forstår. Viktigere å få kroppen til å fungere enn å snakke med meg. Da den siste av Sør-Koreas spillere forsvant ut av hallen, ble stemningen endret. Der det hittil hadde vært kaos i mikssonen, ble vi nå bedt om å stå på anvist plass. De satte opp flere gjerder, og det ble stille.

Privilegiet å være best

Så marsjerte de norske spillerne gjennom. Særbehandlingen er ikke uberrettiget, men et naturlig resultat av å være mestvinnende, storfavoritter og på hjemmebane. I motsetning til de utenlandske spillerne måtte du avtale med «han Halvor», altså landslagets pressekontakt, om du skulle snakke med noen, og her ble det gjort prioriteringer.

Etter å ha fått et raskt glimt av Mørk, Lunde, Solberg-tvillingene og resten av gjengen tok jeg turen opp igjen til mediesetene, klar for første kamp i hovedrunden.

Vi fikk utdelt ark med all informasjonen om spillere og dommere en kunne trenge gjennom dagens kamper. Her var det satt opp rubrikker for egne notater, noe som skulle bli særlig nyttig senere i turneringen.

Angola gikk i ledelsen, men det tok bare fem minutter før Herrem sendte Norge i føringen.

«Tre mål fra Herrem, det er slik vi liker å ha det», sa Viaplays kommentator Daniel Høglund. Han satt så nærme at det kun var mangelen på samtykke som gjorde at det ikke kan regnes som et intervju.

En må henge med i svingene på pressekonferanse

Bortsett fra en dommer som sendte frysninger nedover sportsinteresserte rygger ved å tegne en var-firkant i luften, skjedde det ikke mye i Norges neste kamp. Utenom en overlegen seier over Slovenia.

Det som derimot var mer spennende, var pressekonferansen: en bisarr øvelse der vi var fem journalister som dukket opp for å høre den slovenske treneren mumle seg gjennom en erkjennelse av at Norge er et godt lag.

Spørsmålene ble lest opp av en presseansvarlig for å dekke over det manglende oppmøtet. Fraværet skyldtes ikke nødvendigvis mangel på interesse, men at det fant sted samtidig som intervjuer ble holdt i mikssone.

Et raskt «Er det noen spørsmål?», hvor undertegnede var for opptatt med å notere til å rekke å svare, og så var det over.

Ganeklabb og babb

Søndag var det klart for kampen vi hadde snakket om i en uke. Norge skulle måle krefter med Frankrike, generalprøven på det mange forventet at skulle bli finalen, med en enklere

JEVNT: Det var lenge spenning i kampen

PERSONLIG: Kommentatorene fra Viaplay satt nære nok til å høres

motstander i kvartfinalen i potten. Å tape her betydde ikke over og ut, men å vinne var å få seg et mentalt overtak.

Omrignet av franske journalister var jeg alene i å ta imot vafler med brunost, og med «ganeklabb» i svelget var det tid for å synge nasjonalsangene. Under alle andre nasjonalsanger virket det viktigere for franskmennene å skrive enn å stå, men da Marseillaisen spilte, skjøt stolen bak.

Ute på banen føk Norge raskt i en tremålsledelse. Publikum, som har blitt kritisert for å ikke møte opp, så ut til å ha forberedt seg til kamp. Og når ikke engang en kontring alene mot keeper gikk i mål for Frankrike, eksploderte Spektrum.

Det tok over fem minutter for Frankrike å skåre, men dette irriterte bare det norske laget som stupte i angrep og vant både syv-meter og straffe. Denne overtenningen skapte derimot litt småfeil i de neste angrepene, noe som inviterte Frankrike tilbake i kampen. Halvveis i første omgang var det likt, 7-7, og temperaturen oppe i mediesetene økte.

Som sagt: Kampen betyr i realiteten ingenting, men det var ingen som følte det sånn verken oppe på tribunen eller nede på gulvet. Det ble feiret hver gang det ble gjort en feil, det ble jublet når noen bommet og «hæla gikk i taket» når ballen buet nettet.

Svunnen tid og tapte mål

Så skjedde det en ytterst bisarr situasjon. Norge fikk en to-minutter, som ble akkompagnert av Billie Eilish sin låt «Bad Guy» for anledningen, men da dommeren gikk for å diskutere noe med sekretariatet, stoppet ikke klokken, så hele to-minutteren gikk uten at noe spill skjedde.

For å fikse opp i dette satte de klokken tilbake, men presterte samtidig og slette ett av Norges mål. Når kampen endelig kom i gang, rotet de franske spillerne til det utsatte angrepet sitt og Norge fikk utlignet. Ikke at måltavlen ble oppdatert av den grunn. Det var én person ansvarlig for å telle poeng. Én. Vedkommende hadde nok en spesielt dårlig dag på jobben.

Det ble raskt organisert et internasjonalt intra-journalistisk notat av stillingen da vi ikke lenger stolte helt på de digitale verktøyene som ble gitt oss. Takk og lov for fysiske hjelpearb.

Etter pause kunne vel knapt noe sies å gå Norges vei, med haugevis av rare feil og klønerier. Det er vel det som skjer når en først møter kvalifisert motstand i kamp nummer seks i en turnering.

Halvveis gjennom andre omgang var lagene igjen likt, 19-19. Kun det siste kvarteret betydde noe nå, og Silje Solberg reddet nettopp en syv-meter. Om lydnivået var høyt før, så var det Snoop Dogg-nivå nå. Slag for

slag fulgte lagene hverandre til siste minutt, det sto 23-23, Fransk timeout. De skåret, Norge tok timeout, tredve sekunder igjen – et angrep. Målvakten ut, syv-mot-seks-spill. Skogrand satte det avgjørende skuddet i benene på den franske målvakten Glesner. Frankrike vant 24-23.

Om dette skulle bli finalen, ville det bli det en heidundrande finale. I etterkant kan jeg si at det ble det.

En blodig irriterende målvakt

Kvartfinale, siste kampen i Trondheim og den siste min gratisbillett dekket. Med vemodighet tok jeg turen opp til mediesetene, det som har blitt et kjærkomment skjulested for meg gjennom eksamenstiden. Når salen veivet lommelyktene, var det et storslått skue. Fra den første dagen med gretne gubber som nektet å danse på kamera, har Trondheim spektrum kommet langt.

Spenningen var til å ta og føle på, både på tribunen og på banen, hvor

ingen av lagene virket å ville skåre først. Nesten fem minutter, syv-meter og to kontringer til Norge måtte til før ballen landet i mål. Med stor frustrasjon så jeg et Norge som fortsatte slik de gjorde i andre omgang mot Frankrike, allergiske mot å skåre.

Håndballreglene var fortsatt noe forvirrende for oss over tredve meter unna, men med litt seminarvirksomhet mellom meg og min nederlandske kollega rundt en syv-meter, ble det i hvert fall oppklart at du ikke kan blokke helt for en spiller som hopper inn mot mål.

Så var det noen som fikk to minutter, men hvem? Det var det ingen som visste før en relativt forvirret Aardahl ble bedt om å sette seg og dommeren signaliserte en firkant igjen. På stadion var det ingen informasjon, så jeg lente meg over bordet for å se på skjermen til Høglund at var-avgjørelsen på et eller annet vis endte med at Mørk også ble utvist.

Selv med spillere på syndebebenken fosset Norge fremover i angrep, og idet nederlanderne tok timeout tre mål bak, snudde jeg meg til mine nederlandske kolleger og spurte:

«Hva skjedde med Tess Wester? Hun var blodig irriterende å møte.»

Nettopp denne beskrivelsen av den legendariske nederlandske målvakten resonnererte veldig godt med min kollega, som uvisst for meg var her for å lage dokumentar om – ja, du gjettest riktig – Tess Wester.

Idet kampen, nederlandsk deltagelse og verdensmesterskapet for Trondheims del var over, var de nederlandske journalistene nødt til å løpe ned for å filme, men ikke før de fikk sitert meg på den norske supporters oppfatning av Wester. Så om du noen gang ser en nederlandsk dokumentar om Tess Wester, så vet du hvorfor de tror nordmenn synes hun er «bloody annoying».

Fem på løperen

Idrettsgallaen har forlatt Vikingskipet på Hamar og inntatt Trondheim Spektrum. Organisatorene jubler over større backstage, bedre internett og viktigst av alt, varme.

TEKST og FOTO: Kristoffer Ramsøy Fredriksen

UTEN KONSEKVENNS: Lundby gløder seg til å ikke måtte være bekymret for morgendagens trening.

De fleste store stjernene glimret med sitt fravær, som vanlig. Det er dessverre slik at en idrettsgalla alltid vil krasje med ski-, fotball-, golf-, tennis- og håndballsesongen. Det er vel egentlig bare stamgjesten Karsten Warholm som er den eneste aktive, friske stjernestjernen til stede. Maren Lundby (pensjonert), Ann Kjersti Kalvaa (skadet) og Birgit Skarstein (brukt bein) er likevel trekkplastre for arrangementet.

Galla betyr rød løper, og her kunne noen av våre største idrettsstjerner fortelle om egne studieerfaringer, treningstips og dele råd til studentidretten.

Mye håndball, lite studier

Assistenttrener for kvinnelandslaget i håndball, Tonje Larsen, forteller at

det aldri var mye tid til studier i en hektisk håndballkarriere, men at det ved karriereslutt ble mulighet for å utvikle kunnskaper og evner som håndballtrener.

– Mine studier har for det meste bare vært trenerkursing, det jeg har fått bruk for, idrett og håndball. Det er det det går i, sier Larsen.

Det er tydelig at hun fant en vei til et tilfredsstillende arbeidsliv, og at hun er fornøyd med det.

– Jeg trives veldig godt med det jeg gjør, så at jeg får lov til å jobbe med det nå, er kjempefint. Da jeg en dag plutselig ikke var en del av landslaget lenger, var det godt å likevel kunne komme tilbake som trener.

Å spekulere i å en dag bli hovedtrener, er Larsen lite villig til å gjøre. Hun

konstaterer heller at hun er veldig fornøyd med å jobbe med nåværende landslagstrener Thorir Hergeirsson.

Klar for pensjonisttilværelsen

En som enda ikke har funnet helt ut av veien videre, er nylig pensjonert skihopper Maren Lundby.

– Jeg har jo noen år igjen år på fotballbanen, også holder jeg en del foredrag, men har ikke helt bestemt meg for veien videre enda.

Men at hun ser frem til å kunne kose seg uten å tenke på morgendagens form er tydelig.

– Det er fint å bare kunne dra hit for å kose seg uten å bekymre seg for å måtte dra på trening i morgen. Ikke tenke så mye på konsekvensene, sier Lundby i en replikk som like gjerne

VET RÅD: Alnes er klar med treningstips også til den med promille.

KLAR FOR FEST: Birgit Skarstein strålte på løperen.

kunne ha vært uttalt av en student i Samfundetkøen tolv på en lørdag.

Mange studenter ender opp med påbegynte studier som ikke fullføres, deriblant paralympisk mester Birgit Skarstein.

– Jeg har studert statsvitenskap og synes det er en fantastisk fagretning. Jeg trivdes veldig godt med det, så kanskje jeg burde ha gjort ferdig en grad der, sier Skarstein

Skarstein forteller at hun alltid har vært særdeles interessert i politikk, maktforhold og nyheter, dermed er kanskje ikke et verv som journalist i Under Dusken det fjerneste.

– Ja, hvorfor ikke, kanskje jeg blir med, sier Skarstein.

Går fint å krasje i myke hekker

Om en skulle ønske å legge seg i hardtrening etter juleferien, har Leif Olav Alnes et godt tips.

– Vi har hatt suksess med å gå på Biltema og kjøpe rørisolasjon, som vi lager hekker av. Den er billig, hul og lagd av isopor, så hvis du løper rett inn i den, skjer det ingenting. Kombinerer du det med ølbokser som du har tømt de selv, kan det nok være en ganske lure greie, sier Alnes

PRIORITERINGER: Tonje Larsen forteller at håndballkarrieren ga lite tid til studier, men er glad for at hun satte håndballen først.

Vi-et Alnes refererer til er ham selv og Europa- Verdens- og Olympisk mester Karsten Warholm, så om det er råd som er gode å følge, er det hans.

Representasjon driver inklusjon

En som kjemper hardt for inklusjon av så mange som mulig i idrettens «familie» som han kaller den, er hedersprisvinner og tidligere parabordtennisspiller Cato Zahl Pedersen.

– Studentidretten burde inngå en sterk allianse med Paraidrettsenteret, som kan hjelpe med kompetanse og utstyr. Samtidig burde en snakke med studentene om hva de synes om tilretteleggingen, for man vet som regel hva som fungerer best når man kjenner det på kroppen selv, forteller han når han blir spurt om hva studentidretten kan forbedre.

Skal en fremme inkludering, er det derimot kun en metode som fungerer, nemlig at tilbudet er synlig og attraktivt.

– Det må markedsføres som attraktivt og noe en gjerne vil få til, stadfester Pedersen. **UD**

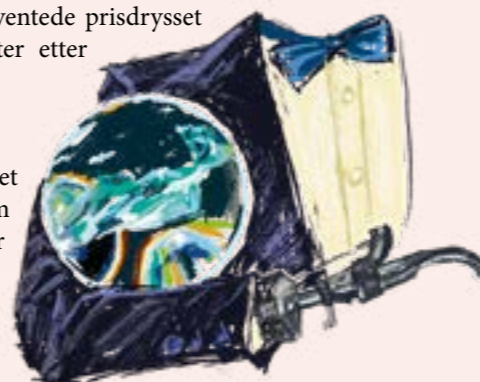

SYNLIG: Zahl Pedersen er tydelig på at parautøvere må være synlige og representert for at det skal bli attraktivt.

RØDT KORT OG GULLBALL

At det var hedersprisen, og ikke det forventede prisdryset til Haaland, som skulle skape overskrifter etter idrettsgallaen 2024, var uventet.

Johan Kaggestad hadde selvsagt vært en utrolig fortjent vinner, det finnes det mange gode argumenter for. Men det som provoserer, er ordleggingen på kommentarer fra norske sportskommentatorer: at det er en skam og skandale at Cato Zahl Pedersen vant.

Ikke et øye var tørt da Zahl Pedersen i sjokk gikk opp på scenen, og det var ikke en lyd i salen da han talte. Mannen som mistet begge armene som ungdom, er en av våre største idrettsutøvere, men fortsatt ikke den mest kjente.

Nettopp dette er kjernen i saken, og derfor var det både rett og fornuftig at hedersprisen gikk til Zahl Pedersen og ikke til Kaggestad. For «alle» mente at prisen burde ha gått til den ikoniske sykkelkommentatoren og løpetreneren, men det er nettopp derfor han ikke trenger den.

Hedersprisen er ikke en krone på verket som Kaggestad lengter etter, det er kun et symbol på det norske folks anerkjennelse, og den har han. Det tror jeg det levner lite tvil om hos både familien Kaggestad og resten av landet. Parautøveren Zahl Pedersen er imidlertid i periferien av den gjennomsnittlige tv-titters sportsinteresse og fortjener å bli tilkjent dette symbolet. Reaksjonen hans tilsier at det var først med prisen i armkroken at det gikk opp for ham.

Dermed blir det rødt kort til Welhaven, Lersveen og andre sportskommentatorer som valgte å bruke spalteplass til å rakke ned på en verdig vinner, i stedet for å opphøye ham.

Han spiser kebab før kamp, har en fem år eldre kjæreste i en alder av seksten og vil bruke premiepengene på Fifa-poeng. Det er mye uvanlig med dartsensasjonen Luke Littler.

Det var tydelig at noe stort var på gang da selv norske medier plukket opp historien om gutten. Littler kom inn i dart-VM som relativt ukjent, men motstander etter motstander måtte gi tapt på veien hans mot en sensasjonell finale.

«**The Nuke**», som han kalles, tapte etter en tapper innsats i finalen mot den tolv år eldre verdenseneren «Cool Hand Luke» Humphries. Atombomben fra Runcom har fortsatt mange muligheter til å bli verdensmester, men Under Duskens gullball har han alt vunnet.

TEKST: Kristoffer Ramsøy Fredriksen | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

Kulturkalender

Kulturkalenderen er tilbake for å gi deg kulturelle godbitar du kan kose deg med dei neste vekene.

FOREDRAG: BEVARING OG NYBYGG I TRONDHEIM BY

Når? Tysdag 6. januar, kl 19

Kor? Knaus på Samfundet

Byantikvar Mette Bye og byplansjef Ragna Fagerli kjem til Knaus for å dele innsikt, visjonar og strategiar om bevaring og nybygg i den vakre byen vår.

KARAOKE

Når? Fredag 19. januar kl 22:00

Kor? Rosendal Kafé

Ein fredag i månaden kan du leve ut popstjernerdraumen din på Rosendal Kafé, heilt gratis!

KONSERT: YELLOWROOTS

Når? Laurdag 19. januar kl 23:45

Kor? Knaus på Samfundet

Svoluten på norsk pop-rock og sommarstemning i januar? Med billett inkludert i inngangen er Yellowroots-konserten på laurdag noko indie-rockelskaren ikkje vil gå glipp av! Dette bandet må opplevast live mens ein enno er ung og rå.

LOPPEMARKNAD: NEW YEAR NEW ME

Når? Fredag 19. januar

Kor? Havet Arena

Start året med ein grundig gardrobegenomgang! Her kan du sette opp eigen stand, utforske brukte skattar og ete vaflar.

FILM: DEN FABELAKTIGE AMÉLIE FRA MONTMARTRE

Når? Laurdag 20. januar kl. 17

Kor? Cinemateket Trondheim

For eit herleg gjensyn med filmen alle ungdomsskuleelevar blei tvungen til å sjå i fransktimen! No kan du sjå filmen med eit (vonleg) meir opent sinn, for no er du blitt vaksen og har sans for sjarmerande fransk film og pannelugg. Kinobilletten kostar dessutan berre 90 kroner.

SAMFUNDSTMØTE: PEDOFILI

Når? Laurdag 20. januar kl. 18

Kor? Storsalen, Samfundet

Tabu-alarm! Korleis skal ein skal forhalde seg til pedofili? Er det noko ein kan bli frisk frå? Samfundet har invitert psykolog og spesialist i rettspsykologi Svein Øverland og ein anonym pedofil for å svare på problemstillinga og opplyse kunnskapssøkande studentar. Arrangementet er gratis.

VERV: OPPTAK I STUDENTMEDIENE

Når? Frist: Søndag 21. januar

Kor? Under «Opptak» på Samfundet.no

Bli ein del av Norges kulaste mediehus du óg! Vi treng både fotografar, journalistar, radiopratarar og seljarar. Ubetalt og ubetalelig.

FILM: MINIMALEN KORTFILMFESTIVAL

Når? Onsdag 24. januar - søndag 28. januar

Kor? Cinemateket i Trondheim og Nova Kinosenter

For 300 kroner kan du utforske det beste av det kortfilmsjangeren har å by på, og høyre diverse regissørar og filmmeldarar prate om film. Viss du har forpliktingsangst og ikkje orkar festivalpass kan du likevel sjå spennande kortfilm for 100 kroner stykket.

KONSERT: KAMELEN

Når? Laurdag 27. januar kl 22:00

Kor? Storsalen, Samfundet

Si Ingenting.... Men det er Kamelen-konsert på Samfundet den siste laurdagen i årets kjedeligste måned. Når Kamelen, også kjend som Marcus Kabelo Møll Mosele eller Slim Kamel, går på scenen, er det 100% fuck politi og skarre-r-garanti. Billetten kostar 350

kroner for ikkje-medlemmar og 400 kroner for medlemmar.

FESTIVAL: TRONDHEIM CALLING 2024

Når? 1.-3. februar

Kor? Ni ulike scener i Trondheim

Med kule up-and-coming artistar som Mall Girl, Bo Milli, Synne Sørgerd og Museum blir dette eit høgdepunkt blant vårens konsertopplevingar. Festivalpasset for studentar kostar 290 kroner.

TEATER: STØRST AV ALT ER KJÆRLIGHETEN

Når? Frå laurdag 3. februar

Kor? Gamle Scene, Trøndelag Teater

Her kan du få ta del i det vi alle lengtar etter: den store, salige og vilkårslause kjærleiken. Eventuelt kjensla av mengde seg med dei gråhåra voktarane av høgkulturens inste krins. Billetten kostar 220 kroner.

MARKERING: DEN SAMISKE NASJONALDAGEN

Når? 6. februar

Kor? Samfundet

Den samiske nasjonaldagen blir markert på Samfundet med lunsj i Storsalen og visning av filmen av La elva leve Oppdatert program kjem på nettsida.

BATTLE OF THE BANDS

Når? Februar - mars

Kor? Sukkerhuset

Er du gira på å sjå den heite konkurransen om tittelen «Trondheims beste linjeband»? Kom på det studentdrivne lokalet for billig øl og kjente «bangers» frå ukjente band. Innleiande rundar startar 2. februar. Følg med på Sukkerhuset si Facebook-side for oppdatert informasjon.

Under Buksen

Sexspalte:

Faen, har jeg blitt incel?

Jeg trodde aldri jeg skulle ende opp her, men ett år uten sex har fått meg til å tenke.

ILLUSTRASJON: Milly Garde, Gabriel Callanan

Incel, eller femcel for den saks skyld, er et sterkt negativt ladet ord for dagen. Jeg ser for meg menn i 30-årene som bor hjemme med foreldrene og lever livet på reddit med et sterkt og tidvis voldelig hat for kvinner fordi de mener de fortjener sex.

Incel betyr «involuntarily celibate», eller ufrivillig sølibat, og omfavner i stor grad en subkultur på nettav hovedsakelig menn som sliter med å få sex. Et fellestrekk i gruppen er at flere av dem mener deres partnere, ofte kvinner, skylder dem sex og de blir sinte.

Selv har jeg ikke hatt sex på snart ett år. For noen er det veldig lenge, for andre er det helt vanlig. Personlig har jeg aldri gått så lenge etter at jeg mistet jomfrudommen, så dette er et helt nytt territorium for meg.

Jeg har ofte spurt meg selv om det er fordi det er jeg som ikke vil, eller fordi det er andre som ikke vil. Trenger jeg ikke lenger ligg på fylla, eller er jeg ikke tiltrekkende lenger? Det er vanskelig å se på denne perioden mens jeg opplever det og samtidig vite hva som forårsaket det.

Tidligere har jeg typisk aldri gått lengre enn en måned uten sex, men i det siste har jeg kjent på at jeg rett og slett ikke bryr meg. Er det ufrivillig da? Det er vel ikke det, kanskje. Jeg tror jeg ikke kan defineres som en incel. Likevel er det vanskelig at ting endrer seg når jeg har

vært vant med den bekreftelsen sex har gitt meg. Det er mange år siden jeg mistet jomfrudommen, og minst like mange år jeg har brukt på å søke etter bekreftelse.

Mitt tidligere forhold til sex kan jeg nå se at var usunt. For mange unge i vårt samfunn kan sex brukes til en form for bekreftelse. For min egen del, som kvinne, har spesielt skjønnhetsstandardene blitt kvelende der sex ble en slags midlertidig bekreftelse for å oppnå idealene.

Hver gang jeg hadde sex med en ny person var ikke bekreftelsen god nok, så jeg endte opp med å gå videre til en ny partner. Bekreftelsen jeg fikk varte aldri og jeg endte opp i en ond sirkel. Sånn pleide det i hvert fall å være, men nå føler jeg ikke lenger på behovet. Jeg har gått fra å være en person som trengte bekreftelse fra nye partnere omtrent hver gang jeg dro ut, til en som rett og slett ikke bryr seg så mye. Det er veldig deilig. Med andre ord, har jeg har lært å gi meg selv bekreftelsen og vokst selvtilliten min på andre måter.

Det er kanskje rart å starte første innlegg i en sexspalte med en sølibatierklæring. Samtidig er det en viktig del av alle sitt sexliv. Mange opplever tørkeperioder av ulike grunner og det kan være en viktig mulighet for å vokse personlig. Jeg har mange flere erfaringer og opplevelser å dele, så ikke bekymre deg for fremtiden til denne spalten!

Konklusjonen min er at denne sølibatien jeg har hatt, har vært frivillig og at jeg ikke er en incel. Jeg har ikke lyst; det var lenge så mye mer slitsomt enn det var gøy. Når jeg blir klar for å gå tilbake til tilfeldig sex, går jeg tilbake med et nytt perspektiv. Det vil ikke lenger være noe jeg gjør for bekreftelse. Det vil være noe jeg gjør rett og slett fordi det er gøy, slik det skal være.

xxxx Kari Bradsjå

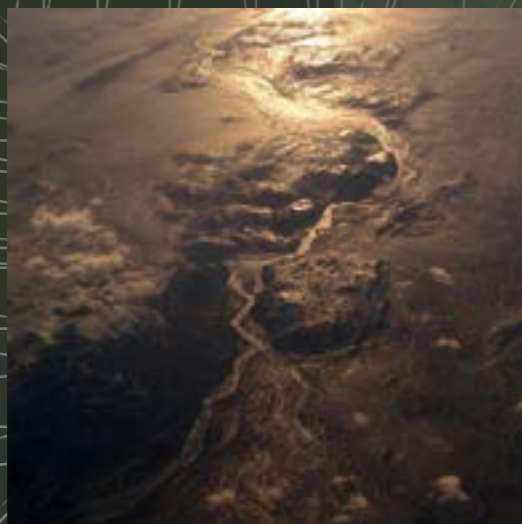
Har du tanker om sex, noe du vil jeg skal snakke om eller erfaringer å dele? Send e-post til tips@dusken.no med emnet «Under Buksen». Alt holdes anonymt.

Konservativ elektronisk musikk.

Tromsøværingen Geir Jenssen, best kjent under artistnavnet Biosphere, hadde uten tvil vært et av hodene på det hypotetiske Mount Rushmore-fjellet innen norsk elektronika. For å runde av 2023 utgir han *Inland Delta* – et ambient, progressivt elektronisk verk som virker litt redd for å utforske.

Inland Delta åpner med «Surface Tension» – et stykke som orienterer seg rundt tykke akkorder. Lydbildet er fint, men etter det fjerde minuttet blir opplevelsen nummende: ikke på den hypnotiserende måten, men på den kjedelige. Dessverre er denne beskrivelsen nokså presis for de andre åtte låtene på albumet også.

Biosphere - *Inland Delta*

TEKST: Mats Fosdahl | FOTO: Biophon Records

Kvaliteten tar seg opp på «Delta Function» og «Franklins Dream». Svermeriske, glitrende lydbilder utfolder seg både i analogt og elektronisk legeme, men det tar ikke lang tid før alt blir litt kjedelig igjen. Låten «Brownian Noise» er plipp-plopp-lyder ad infinitum og «The String Thing» samt «Forian's Flute» minner om bakgrunnslyden til en Youtube-video om hvor fascinerende universet er. Det er rett og slett ganske intetsigende.

Inland Delta kan nok kategoriseres som progressiv elektronisk musikk. Men uten verken klare estetiske mål, en lydbilledlig karakter eller interessante strukturer fremstår *Inland Delta* som nokså konservativ. Albumet er litt som en

farmor som fronter å støtte minoriteter og klimasaken, men i hemmelighet stemmer Frp.

Den avrundende «Jane's Lament» bidrar ikke noe særlig til albumets kvalitet. Instrumentasjonen fra de to låtene forreperes, men uten et melodisk vesen verdt å bemerke er avslutningen bitter.

Det er utfordrende å forstå hva Biosphere sikter mot med *Inland Delta*. Låtstrukturene er helt stillestående, og uten hans kjente kvaliteter eller interessante valg er det lite å hente fra albumet. I en diskografi full av høyder, er nok *Inland Delta* Biospheres laveste.

Støvete beats skinner sterkest på dette prosjektet.

Oppfølgeren til *Hall & Nash* fra 2015 er nå ute som en forsinket julegave på tampen av 2023, og denne gangen står The Alchemist bak instrumentalene.

Og det er helt klart produksjonen til Alchemist som skinner sterkest på dette prosjektet. Albumet åpner med låten «Introduction», hvor dramatiske pianoakkorder og rullende trommer setter en filmatisk stemning. Dette står i kontrast til adlibbene, der Westside

Gunn og Conway demonstrerer rulle-r og pistolskudd-imitasjon på ypperlig vis. Adlibbene tilfører mye personlighet til platen, men ender tidvis opp med å ta fokus vekk fra tekstene.

«Fork In The Pot» med Schoolboy Q er mer atmosfærisk, med synt-pads som svøper inn hardtslående trommer og det repeterende pianoriffet i et varmt teppe. Teksten reflekterer Westside Gunns erfaringer med dopplang

Westside Gunn, Conway The Machine, The Alchemist - *Hall & Nash 2*

TEKST: Martin Lindheim | FOTO: 2023 ALC

og hvordan hustler-tankesettet og instinktene hang igjen lenge etter at han hadde lagt opp. Det hele toppes med et rått gjestever fra Schoolboy Q, som løfter «Fork In The Pot» til høydepunkt-status.

Gjennom hele albumet er det mørke, klaustrofobiske lydbildet dominerende, tungt inspirert av New Yorks boom bap. Her har The Alchemist virkelig truffet blink, samtidig som han klarer å holde på interessen til lytteren med uventede sampler og interessant effektbruk.

På rappfronten er det Westside Gunn som leverer best. Conway The Machine er et par knepp under broren rappmessig. Spesielt virker det som han ikke er interessert i å endre flowen sin.. Tendensen til å gå opp i tonefall på slutten av hver setning, som han gjør på «Fork In The Pot», blir noe slitsom i lengden.

Også sangforsøkene til Westside Gunn og Conway faller gjennom. Tydeligst på «Fuck & Get High», hvor lala-syngingen på hooket nok er ment

å være et humoristisk lyspunkt i et ellers bekmørkt lydbilde, men som ender opp med å provosere. Siste låt ut er «Hall & Nash 2», som på snaue to minutter, med repetitiv og retningsløs instrumental, dessverre ikke føles som den avslutningen platen fortjener.

Hall & Nash 2 er et helt greit album med noen svært imponerende instrumentaler fra The Alchemist. Det er ikke blant Westside Gunns beste prosjekter, men absolutt gjennomført fra start til slutt.

A.G. Cook og EASYFUN sin svanesang for PC Music sjarmerer og skuffer.

I sommer annonserte PC Music at deres tid som et kreativt kollektiv var over, og deres plateselskap skulle eksklusivt fokusere på arkivutgivelser. Thy Slaughter, sideprosjektet til A.G. Cook og EASYFUN, har nå utgitt det som vil være PC Music sin siste utgivelse, *Soft Rock*. *Soft Rock* demonstrerer et potensiale, men snubler litt for ofte i sin rotete, halvferdige låtskrivning.

Soft Rock sitt lydbilde krysser PC Musics akselererende futurisme med en skjørere, indie-beslektet tilbaketrukkethet. Underlig nok sammensmeltes

Thy Slaughter – *Soft Rock*

TEKST: Mats Fosdahl | FOTO: Timothy Luke

blant annet gitarer, glitrende synter og industriell trommeprogrammering til et engasjerende og koherent lydbilde.

Albumet sine låter har dessverre en tendens til å aldri nå sitt potensial. Låten «Heavy» tilbakeholdes av Charli XCX sine late vokalmelodier og visvas-lyrikk, mens i «O Fortuna» og «If I Knew» slutter øyeblikkene idet de begynner å fange oppmerksomhet. Gode idéer forblir ofte bare det: gode idéer, men sjelden gode låter.

Tidvis treffer Cook og EASYFUN gull. Progressiv og storslått er «Lost Everything», som med vokaler fra

Wolf Alices Ellie Rowsell utfolder seg som et klart høydepunkt. Den avsluttende «O Fountain» briljerer med engstelige, nostalgiske vokaler akkompagnert av skinnende synter og pianoer. Det er virkelig leit at slike høydepunkter ikke manifesterer seg oftere på *Soft Rock*.

Det er attråverdig hva Thy Slaughter forsøker å gjøre på *Soft Rock*. Dessverre overbeviser ikke Cook og EASYFUN helt om deres evne til å skrive gode låter, og de ender ofte opp litt halvkokt. Likevel er *Soft Rock* ingen slutt, og en får bare håpe at deres fremtidige utgivelser stemmer overens med albumets høydepunkter.

En rå, sårbar og fresende start på rockeåret 2024.

Blir 2024 like dårlig som 2023? Nei, det ser positivt ut, for SPRINTS har skapt grådig, god gitarmusikk. Kvartetten fra Dublin har smått etablert seg med et utvalg av inviterende singler og utsolgte turnéer. Lyden henter inspirasjon fra Pixies, IDLES, King Gizzard og Siouxsie Sioux, blant andre. All erfaringen kulminerer i et skikkelig startskudd for SPRINTS med *Letter to Self* som blir en debut åpen for tolkninger om

forventninger, familieverdier, religion og skjønnhetsidealer.

På første låt «Ticking» er det rett på med to sterke bass-trommeslag som ledes sammen med en gnikkende gitar og den modige vokalen til Karla Chubb for å invitere oss til en brutal, støyete og utleverende låt om usikkerheter, kjernefamilien og forventninger. Neste låt «Heavy» er mer direkte; gitaren

SPRINTS – *Letter to Self*

TEKST: Herman Østby | FOTO: City Slang

knurrer og en slags paranoia ligger til grunn for teksten: «Do you ever feel like the room is heavy?». To låter inn i albumet blir vi invitert til et høyt nivå av rå brutalisme, noe som holdes gjennom hele platen: kokende og intensivt på sitt beste.

Følgende spor legger heller ikke fra seg stridsøksen. «Cathedral» har rett og slett dritfet, riffende duellerende gitarer, og snakker om å nekte å være religiøs og konsekvensene av dette. «Shaking Their Hands» gir en opplevelse av å

bare eksistere med et mer melankolsk uttrykk. Her benytter de kassegitar og parallelle melodier i bassgitar, men likevel ikke uten sinne.

Et annet høydepunkt er «Literary Mind», som er en fengende kjærlighetslåt med elegant koring på refrenget. Samt «Up and Comer» og «Letter to Self», som gir oss fryktløs post-punk i lydbildet med tekster om forventninger i musikken og sårbarhet. Låtene på debutalbumet er produsert på en ren, polert måte som gir rom til

instrumentene, vokalen og tekstene. Slik blir *Letter to Self* kompleks, fengende og ikke bare bestående av samleband-pønk. Variasjon er nøkkelordet her, uten at rocken blir for primitiv eller byråkratisk. Slik det er med SPRINTS, så holder de blodårene rene for forkalkning (i forhold til Gene Simmons som trenger Statiner), suger opp inspirasjon og velger relevant tematikk, eller fornyer gammel tematikk med nye perspektiver. *Letter to Self* er bare jævlig fett!

Disse artistene vil herje i 2024

Fremtiden har aldri vært mer uforutsigbar. Likevel drister Under Duskens musikkredaksjon seg til å predikere at 2024 vil være et bra år for musikken. Dette er artistene du bør følge med på det kommende året.

ILLUSTRASJON: Eugen Johnsen

Of All Things

I fjor ble bergensbandet Of All Things gjenfødt i ny drakt, som kler dem svært godt. De ga ut låta «Are You Over It?» i høst. En kraftfull og energisk indierock-låt med en meloditeft som gjør at låta spikrer seg i hjernebarken fra første lytting. For Of All Things braker 2024 løs med Trondheim Calling i februar, hvor undertegnede kommer til å befinne seg midt på dansegulvet, syngende med til stemmen svikter.

- Simon Torsvik Thingnes

Bo Milli

Stjerneskuddet Bo Milli har for alvor begynt å gjøre seg bemerket i det norske musikkmiljøet, og 2024 blir året man må henge seg på før det tar fullstendig av. Med *Making Friends EP* slapp den bergensbaserte artisten en gavepakke til alle indieelskere. Tekstene er like såre som humoristiske og drives frem av energiske basslinjer og vrengete gitarer. Med en Tyskland-turné i bagasjen fra fjoråret er det liten tvil om at en Bo Milli-konsert nær deg er noe du bør prioritere i året som kommer.

- Simon Torsvik Thingnes

Niontay

Rapperen Niontay fra Brooklyn har i løpet av 2023 vist seg å være et lovende og interessant navn. Med albumet *Niontays Inferno* (bonuspoeng for Alighieri referanse) og EP-en *Demon Muppy* har han vist seg som en kreativ stemme med rapp-fleksibilitet omkranset av et detroitsk lydbilde. Låten «Thank Allah» fra *Niontays Inferno* er en av de fetelse låtene fra fjoråret, og på låten «Real Hiphop» hentet fra hans nyeste EP har Niontay fått vers fra MIKE og Earl Sweatshirt. Med slike co-signs og låter vil 2024 utvilsomt være et stort år for Niontay.

- Mats Fosdahl

HiTech

Artistene som har gitt denne skribenten mest glede i 2023, er utvilsomt HiTech, ghettotech-magikerne som har perfektionert kunsten å ha det gøy. Til tross for at guttene ikke er splitter nye i musikkverden, virker det som at 2023 har vært året de har virkelig bevist sitt potensial. Albumet *DÉT WAT* var en stor kritisk suksess, med høye plasseringer på flere lister, deriblant på topplisten av den avisen du leser nå. Gruppen så seg dessverre nødt til å fjerne albumet fra strømmetjenester etter grove anklager mot deres distributør, men lovet musikkens retur til internett med en ny distributør. I februar kommer guttene til selveste Norge og inntar BLÅ i Oslo for en svett danseøkt.

- Mats Fosdahl

redveil

19-åringen har på kort tid blitt ett av de mest lovende navnene i rapmiljøet, noe som definitivt har blitt lagt merke til. Da låten «Drown» med Donte Thomas og D'mari Harris fra 2020 ble cosignet av ingen ringere enn Tyler, The Creator, fikk mange øynene opp for Maryland-gutten. Blant dem var JID og Denzel Curry, som skyndte seg med å få ham cosignet. Denzel lot seg imponere i så stor grad at redveil fikk være oppvarmer på Melt My Eyez-turneen hans i 2022. Heller ikke i 2023 viste redveil noen tegn til å sakke ned, og EP-en *Playing w/ Fire* fra ifjor demonstrerte den herlige flowen som har blitt hans varemerke. Det blir altså svært spennende å se hva 2024 bringer for redveil.

- Martin Holst Lindheim

Third Attempt

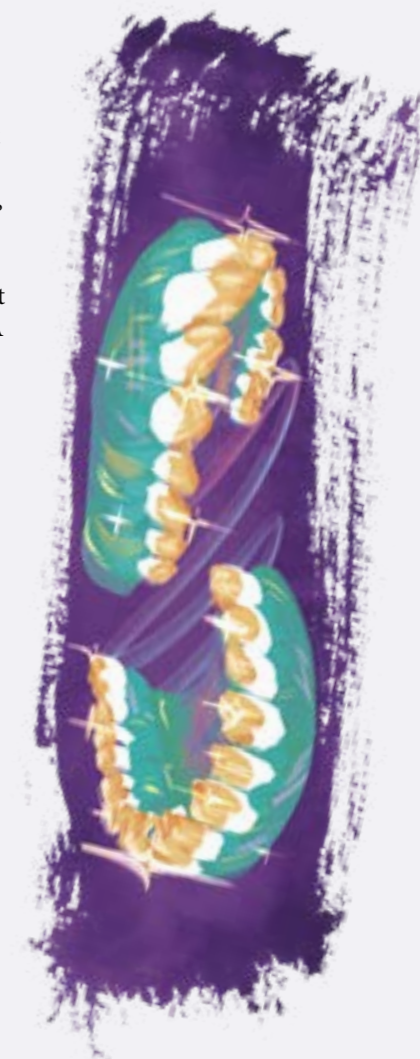
Askergutten Torje Fagertun Spilde slo for alvor gjennom med singelen «Shoreline» i 2018, en funky og leken house-låt i klassisk Oslo-disco-stil. Siden det har han ikke sett seg tilbake, og albumet *Momentary Bliss* fra i fjor samt singler som «Love Star» beviser at 2023 har vært et bra år for Third Attempt. Med inspirasjoner som Røyksopp, Todd Terje, J Dilla og Four Tet lager Torje avslappende musikk som låter fløyelsmykt for øret, samtidig som det er så fengende at du knapt kan sitte stille. Third Attempt sparker i gang 2024 i januar sammen med Anders Hajem på Storgata 26 i Oslo, der han varter opp med et nedpå og dansbart DJ-sett.

- Martin Holst Lindheim

nonne

Det finnes fortsatt band som spiller psych-rock som vet å denge løs på gitar og tromme istedenfor kompisene sine. Tromsøbaserte nonne er ett av disse og debuterte i fjor med albumet *Omf!*. Med teft for suggerende bassmotiv og transeinduserende melodilinjer markerte duoen seg blant 2023s mest spennende innslag på den norske alternative rockescenen og fikk en fortjent plass på redaksjonens årlige albumkåring. Om ikke det var nok, synger gutta på norsk, noe som ikke bare er velkomment, men etterlengtet hva gjelder denne type musikk i Norge. I tillegg har bandet et rykte for å spille heidundrande konserter. nonne er med andre ord et band du bør unne deg i musikkåret 2024!

- Simen Almaas

SPITPOSTEN

SPIT, FRA: STUDENTSLANG FOR "SKIPPERTAK"

Registrerer

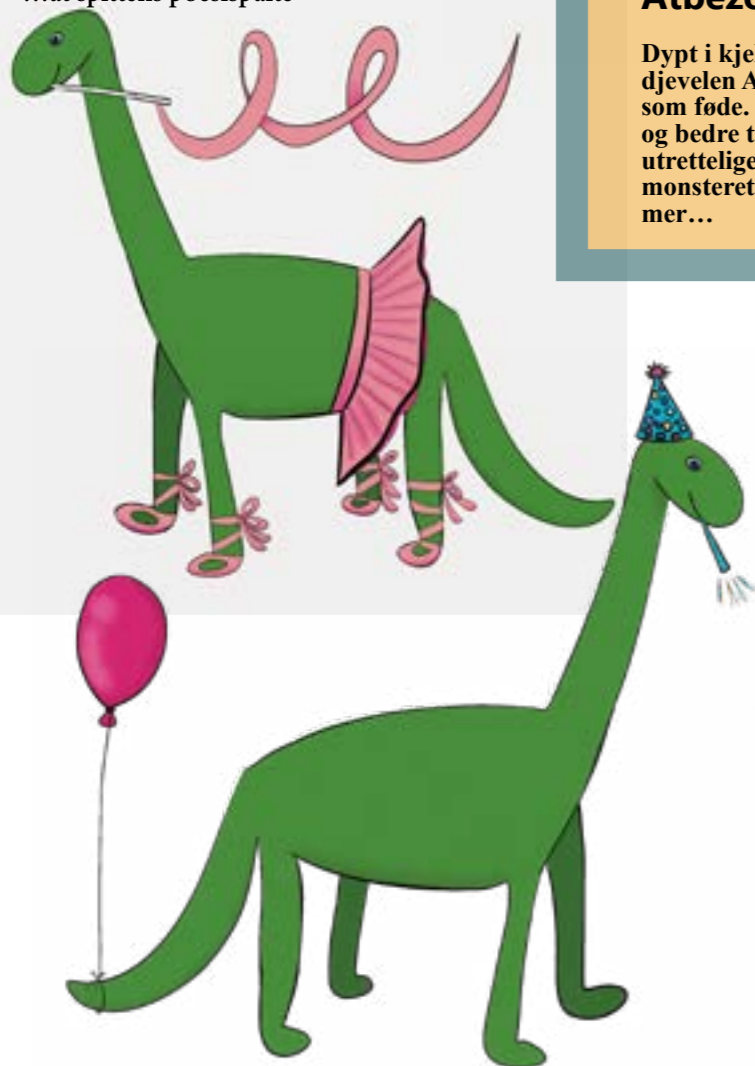
...at vil Fitteblekkas nye sexspaltis slikkes i rumpa?
...at time will tell
...at hot tip til hva neste utgave kan handle om
...at Veldig godt skrevet, Anne. Så tydelig både kan og bør du (egentlig ikke) være.
...at konstiTORert rektor
...at Tor de Grand
...at er du i slekt med Ariana?
...at navnet er Axel
...at frå no av driv vi ikkje med olje, berre sokkel
...at hører dere det, bergstud?
...at kva er eit namn...
...at du vinner pris om du legger opp
...at Nestenskallerud
...at Fitteblekkas egen kviss er ikke bra nok til å nevnes i Fitteblekkas sak om kviss
...at quiz
...at til helvete med monarkiet
...at spittens poesispalte

Utgavens Dyr

Atbezos

Dypt i kjelleren under Atbs kundesenter i Prinsens gate lusker djevelen Atbezos, en mørk hemmelighet som krever kronasjer som føde. Lovnadene fra ordfører kandidater om lavere priser og bedre tilbud svinner idet Atbezos mage rumler. Beistets utrettelige hunger kan ikke stagges, da det stadig voksende monsteret fra underverden bare trenger mer, og mer, og mer...

Eksperter i rim

Hei på deg, jeg er lei
Neida, formen den er grei
Har du sett Stor Ståhai?
Jeg så den en gang, den 11. mai
Men jeg så den på kino i slutten av desember
I 2004, ja, jeg tror det stemmer
Ikke helt rimete der, på en måte ja
Men egentlig ikke, jeg må slutte å drikke
Jeg danset litt, men glemte å vrikke
På rumpa, fordi jeg drakk dompa
Fordi jeg er keeg, men hva er neste steg?
Fattighet? Aldri i livet
Det er noe jeg ikke har råd til
For hva er livet uten en gassgrill?
Sånn stor greie som man MÅ være fet for å ha
Med en sånn grill er livet bra
Nå må jeg dra, neida
Ikke helt enda,
Jeg har fortsatt mer på min agenda
Langmyrgrenda, der har du rim
Veien som er hele Korsvolls lim,
Holder det sammen, så vidt det er
Korsvoll er for øvrig et litt rart sted,
Lars Doppler fra Doppler bodde der
Og han er ganske fuckings sær
Kan vi være enige om det?
Hvis ikke kan du holde kjeft,
ikke våg å frata meg min teft
Din jævla drittsekk, jeg håper du snubler i
neste hekk
Og får skrubbssår på begge lår
som ikke gror igjen før neste vår
Leser du det som står?
Skjønner du at jeg kommer fra tøffe kår,
Og at jeg ikke har klippet mitt hår i år
Det gjorde jeg faktisk i fjor,
Jeg så Oppenheimer og bare digget sveisen til
Niels Bohr
Men jeg har sånn virvel som feil vei gror
Men jeg har en bror
Og han kan likne
Søsteren min heter for øvrig Signe
Hun liker fotball men hater Lucas Digne
Les det som det er uten å uttale det på fransk
Hvis ikke kommer alle til å hate meg,
Spesielt han kongen som er dansk
Frederik heter han vel, neppe like kult navn
som Christian
Det er kulere enn det meste, men bare litte
grann
Det er litt som en visdomstann, gjør sterke
inntrykk i korte perioder
Det gjør jævlig vondt i enkelte episoder,

Men du vil for alltid huske det,
visdomstannen vil alltid være med
Wow, det der sugde, elendig formulering
Jeg trodde det dugde, helt til jeg så ordenes
plassering
Nå skal jeg søke jobber, men først tror jeg
at jeg må se Di Maria som lobber
Ballen i mål, mot Leicester City
Har du ikke sett det? What a pity
Med andre ord tror jeg at jeg dropper å
søke jobb
Det er så kjedelig og jeg vil heller gjøre noe
gledelig
Eller hederlig, som å tvinge en gammel
dame til å ta plassen min på bussen
Selv om det er mange ledige plasser
Ja, det tror jeg passer
Skal vi si tirsdag kl. 10?
Denne gangen har jeg tenkt ut en annen vri
Vi kan ta en sti, og ja vi gjør det,
Ikke vær stri
Vær så snill, vær litt chill
Ikke hat meg, hat seig
Det smaker dritt tror jeg
Med mindre du krydrer litt
Og da er salt en mulig vei
Jeg begynner å miste steam
Men jeg håper jeg har utvist ekspertise i
rim.

Anmeldelse av Ekspert i rim

Cheezy Cs nye dikt Eksperter i rim er et banebrytende poetisk eksperiment. Med både et heksametersk versemål og fluide, friflytende refleksjoner bryter dikteren med konvensjoner enda ikke er etablert. Hans radikalt estetiske form koalisierer og understreker en tematisk deleuziansk paranoia som reflekterer hypermoderniteten vi er bundet til. Likevel, må jo en bare lure: er vår skribent schizofren, eller kanskje bare later han som? Jeg bryr meg egentlig ikke, jeg har ikke lest diktet. Burger Vestmo

BYENS
STØRSTE
TRENING-
TILBUD!

**STUDENT
RABATT!**

BLI MEDLEM NÅ!

TREN GRATIS TIL 1. MARS!

**DU FÅR FRI INNMELDING
OG 3T-SEKKEN PÅ KJØPET!**

SKANN
KODEN OG
BLI MEDLEM
I DAG!

